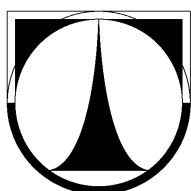

Technická univerzita v Liberci

Hospodářská fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Technická univerzita v Liberci

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6202 - Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Pojišťovnictví

**Účetnictví pojišťoven v podmínkách
zavádění Solventnosti II**

**Accountancy of insurance companies while
implementing the Solvency II concept**

DP – PO – KPO – 2008 04

Radka HAASOVÁ

Vedoucí práce: Prof. Ing. Ducháčková Eva, CSc., katedra pojišťovnictví

Konzultant: Ing. Malíková Olga, PhD., katedra financí a účetnictví

Počet stran 73

Počet příloh 5

Datum odevzdání: 9.5. 2008

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Hospodářská fakulta
Katedra pojišťovnictví
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radka HAASOVÁ**

Studijní program: **M6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Pojišťovnictví**

Název tématu: **Účetnictví pojišťoven v podmínkách zavádění Solventnosti II**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

1. právní úprava účetnictví v pojišťovnictví
2. účtová osnova pro pojišťovny
3. současný stav Solventnosti II
4. vývoj a dopady Solventnosti II pro pojišťovny

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 60 - 70

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

CHMÁTALOVÁ, E., BOKŠOVÁ, J. Účetnictví pojišťoven, 1.vydání Praha: VŠE, 1996. ISBN 80-7079-187-X.

ČEJKOVÁ, V., VALOUCH, P. Účetnictví pojišťoven po vstupu do EU, GRADA Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0953-8.

DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 1.vyd. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67-X.

MELUCHOVÁ, J. Poistovníctvo a účtovníctvo poisťovní. 2. vydanie Bratislava: IURA EDITION, s.r.o., 2004. ISBN 80-89047-95-5.

CIPRA, T. Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví, 1. vydání Praha: Ekopress 2002. ISBN 80- 86119-54-8.

HASPROVÁ, O. Účetnictví-základy, Technická univerzita Liberec, 2004. ISBN 80-7083-780-2.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Eva Ducháčková, CSc.

Katedra pojišťovnictví

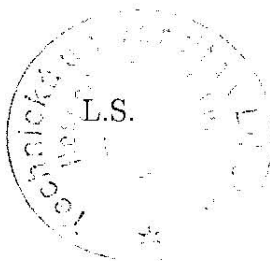
Konzultant diplomové práce: Ing. Olga Malíková, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: 31. října 2007

Termín odevzdání diplomové práce: 9. května 2008

doc. Dr. Ing. Olga Hasprová
děkanka

doc. Ing. Arnošt Böhm, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2007

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 9.5.2008

Podpis: .....

Poděkování

Tímto bych ráda projevila dík vedoucí práce Prof. Ing. Evě Ducháčkové, CSc. z katedry pojišťovnictví za cenné informace a čas, který mi při poradách věnovala.

Také bych ráda poděkovala své konzultantce Ing. Olze Malíkové, Ph.D. z katedry financí a účetnictví. Za poskytnuté odborné rady, publikace a užitečné informace při zpracovávání diplomové práce.

Resumé

Pojišťovna, jako specifická finanční instituce, má řadu odlišností v oblasti účetnictví oproti ostatním podnikatelským subjektům.

Diplomová práce pojednává o významu účetnictví a hospodaření v pojišťovnictví. Cílem této práce je objasnit problematiku účtování komerčních pojišťoven a analyzovat finanční situaci vybraných pojišťoven domácího pojistného trhu.

Práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První kapitola se zabývá zejména specifiky a právní úpravou účetnictví pojišťoven. V druhé kapitole je podrobněji analyzována účtová osnova a charakterizována účetní závěrka. Třetí kapitola je věnována Mezinárodním účetním standardům ve vztahu k pojišťovnictví. Čtvrtá kapitola je zaměřena na solventnost pojišťoven, včetně konceptu Solventnosti II. Poslední kapitola analyzuje vybrané pojišťovny z finančního hlediska.

Summary

An insurance company, as a specific insurance institution, has a number of differences in its accounting system compared to other entrepreneurial entities.

The diploma thesis describes the importance of accounting and responsible financial management in insurance business. The aim of this thesis is to clarify the accounting system of insurance companies and analyze the financial situation in the selected insurance companies operating in our market.

The thesis is divided into 5 main chapters. The first chapter deals with the specific features and legal regulations of insurance companies. The detailed analysis of the accounting system and statement of balances is described in the second chapter. The third chapter explains

the International Accounting Standards in relation to insurance business. The fourth chapter focuses on the solvency of insurance companies, including the Solvency II concept. The last chapter analyzes the selected insurance companies from the financial point of view.

Klíčová slova

Komerční pojišťovna

Účetnictví

Technické rezervy

Rozvaha pojišťovny

Aktiva

Pasiva

Výkaz zisku a ztrát

Mezinárodní účetní standardy

Účetní závěrka

Solventnost

Key words

Commercial insurance company

Accounting

Technical provisions

Balance Sheet

Assets

Liabilities

Profit and Loss Report

International Accounting Standards

Final accounts

Solvency

Obsah:

<i>Prohlášení</i>	- 5 -
<i>Poděkování</i>	- 6 -
<i>Resumé</i>	- 7 -
<i>Klíčová slova</i>	- 9 -
<i>1. Úvod</i>	- 15 -
<i>2. Právní úprava účetnictví v pojišťovnictví</i>	- 17 -
2.1. Hlavní rozdíly účetnictví pojišťoven od ostatních podnikatelů	- 17 -
2.2. Účetní zásady	- 18 -
2.3. Účetnictví v pojišťovnictví	- 18 -
2.4. Účtový rozvrh	- 19 -
2.4.1. Syntetické účty.....	- 20 -
2.4.2. Analytické účty	- 20 -
2.5. Způsoby oceňování majetku pojišťoven	- 21 -
<i>3. Účtová třída 1 – Finanční umístění</i>	- 23 -
3.1. Pozemky a stavby	- 23 -
3.2. Finanční umístění v podnicích třetích osob a ostatní dlouhodobé pohledávky	- 24 -
3.3. Ostatní finanční umístění	- 25 -
3.4. Depozita při aktivním zajištění.....	- 26 -
3.5. Finanční umístění v životním pojištění	- 26 -
3.6. Deriváty.....	- 26 -
<i>4. Účtová třída 2 – Nehmotný, hmotný a finanční majetek</i>	27
4.1. Nehmotný majetek	27
4.2. Hmotný movitý majetek	28
4.3. Pořízení majetku	29
4.4. Pokladní hodnoty a ostatní finanční majetek	29
4.5. Ostatní aktiva	30
<i>5. Účtová třída 3 - Pohledávky, závazky a přechodné účty</i>	31
5.1. Pohledávky z přímého pojištění a zajištění.....	31
5.2. Ostatní pohledávky	32
5.3. Závazky z přímého pojištění a zajištění.....	33
5.4. Zaměstnanci a instituce	34
5.5. Ostatní závazky	35
5.6. Daně a dotace	36

5.6.1. Daň z přidané hodnoty	36
5.6.2. Spotřební daň	37
5.7. Přechodné účty aktiv a pasiv	37
6. Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky.....	40
6.1. Základní kapitál	40
6.2. Fondy ze zisku a převedené výsledky	41
6.3. Hospodářský výsledek	42
6.4. Technické rezervy	42
6.5. Rezervy na ostatní rizika a ztráty.....	46
6.6. Depozita při pasivním zajištění.....	47
6.7. Dlouhodobé úvěry	47
6.8. Dlouhodobé závazky	47
7. Účtová třída 5 - Náklady.....	49
7.1. Technický účet.....	49
7.2. Netechnický účet	51
7.3. Vnitropodnikové převody pojišťoven	52
8. Účtová třída 6 – Výnosy.....	53
8.1. Technický účet.....	53
8.2. Netechnický účet	54
8.3. Vnitropodnikové převody pojišťoven	55
9. Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty.....	56
9.1. Rozvažné účty.....	56
9.2. Účet zisku a ztráty.....	56
9.3. Podrozvahové účty	57
10. Účtová třída 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví pojišťoven	59
11. Účetní závěrka pojišťoven.....	60
11.1. Rozvaha.....	61
11.2. Výkaz zisku a ztráty.....	61
11.3. Přehled o změnách vlastního kapitálu	62
11.4. Výroční zpráva	62
11.5. Zpráva auditora	62
12. Mezinárodní účetní standardy v pojišťovnictví.....	63
12.1. IAS 32 – Finanční nástroje-zveřejňování a prezentace	64
12.2. IAS 39 – Finanční nástroje-účetování a oceňování.....	65

12.3. IFRS 4 – Pojistná smlouva	65
12.4. IFRS 7 – Finanční nástroje-Zveřejňování informací.....	66
12.5. Projevy IFRS v činnosti pojišťoven.....	67
12.5.1. Výhody IFRS	68
13. Solventnost v rámci účetnictví pojišťoven	69
13.1. Měření solventnosti.....	70
13.2. Solventnost II.....	72
13.3. Finanční analýza základních účetních ukazatelů.....	73
14. Analýza finanční situace vybraných pojišťoven	75
14.1. Předepsané pojistné	75
14.2. Pojistné plnění	77
14.3. Pojištěnost.....	79
14.4. Aktiva a pasiva pojišťoven.....	81
14.6. Shrnutí hospodářských výsledků za rok 2006.....	83
15. Závěr.....	87
<i>Seznam použité literatury .....</i>	<i>89</i>
<i>Seznam tabulek a grafů.....</i>	<i>92</i>
<i>Seznam příloh .....</i>	<i>93</i>

Seznam zkratk

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
CP	cenné papíry
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČÚL	česká účetní legislativa
dle	podle
DMS	disponibilní míra solventnosti
DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domácí produkt
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
Kč	koruna česká
MCR	Minimum upital Requirement
mil.	milión
mld.	miliarda
např.	například
NŽP	neživotní pojištění
PMS	požadovaná míra solventnosti
PO	právnícká osoba
popř.	popřípadě
resp.	respektive

RoA	rentabilita aktiv
RoE	rentabilita vlastního kapitálu
Sb.	sbírka
SCR	Solvency upital Requirement
tis.	tisíc
tzv.	tak zvané
ÚJ	účetní jednotka
vč.	včetně
ŽP	životní pojištění

1. Úvod

Téma mé diplomové práce jsem vybírala také s ohledem na to, o jakou práci bych se chtěla v nedaleké budoucnosti ucházet. Účetnictví je pro mě velmi atraktivní obor, a tak jsem i téma diplomové práce orientovala tímto směrem. Účtování v pojišťovnictví je značně zajímavé díky odchylnostem, které s sebou tato ojedinělá podnikatelská činnost přináší.

Ve své diplomové práci bych chtěla poukázat na odlišnosti účetnictví v komerčních pojišťovnách, poněvadž se jedná o specifické instituce, které pracují s rizikem. Účetnictví pojišťoven je rozdílné od účtování jiných podnikatelských subjektů, jelikož musí respektovat zvláštnosti pojistných operací.

Cílem této diplomové práce je analyzovat rozdíly účtování a pochopit účetnictví a s tím spojené hospodaření pojišťoven. V posledních letech dochází k rozsáhlé harmonizaci v oblasti výkaznictví a účetnictví, tak i já se budu ve své práci zabírat Mezinárodními účetními standardy, které jsou světově nejobsáhlejší podobou harmonizace účetního výkaznictví a účetnictví.

První kapitola bude stručně věnována právní úpravě účetnictví pojišťoven. Vymezím hlavní rozdíly v účtování pojišťoven a ostatních podnikatelských subjektech, definuji základní účetní zásady, účtový rozvrh a způsoby oceňování majetku pojišťoven.

Druhá kapitola bude určena k pochopení problematiky účtování pojišťoven, kde podrobněji rozvedu specifickou účtovou osnovu, která byla vytvořena výhradně pro pojišťovny. Dále se v této části práce budu zabývat jednotlivými účtovými třídami a účty. Také objasním účetní závěrku a výroční zprávu. Oba tyto dokumenty podléhají auditu. Ten je v tržní ekonomice významnou ochranou věřitelů, akcionářů, investorů, ostatních uživatelů a veřejnosti.

Rozvoj světové ekonomiky, působení nadnárodních podniků a rozmach celosvětového kapitálového trhu s sebou nepochybně nesou nezbytnost mezinárodní harmonizace účetnictví.

Díky které bude jednodušší a přehlednější srovnání a ohodnocení efektivity a finančních změn hospodářských subjektů z různých zemí. Proto další kapitola bude určena Mezinárodním účetním standardům ve vztahu k pojišťovnictví.

Ve své práci samozřejmě nesmím opomenout ani zjišťování solventnosti pojišťoven a tolik diskutovaný plán regulace solventnosti, nazývaný Solventnost II. O tom bude pojednáváno ve čtvrté části diplomové práce.

Poslední kapitola bude věnována analýze finanční situace vybraných pojišťoven. Kde na základě různých ukazatelů porovnáám hospodaření pěti největších pojišťoven na českém pojistném trhu.

2. Právní úprava účetnictví v pojišťovnictví

Pojišťovna jako specifická finanční instituce má oproti jiným podnikatelským subjektům celou řadu odlišností, a proto i její účetnictví musí být schopno na tyto specifika reagovat. K tomu, aby pojišťovny mohly věrně a poctivě zaznamenávat a vést účetnictví vytvořilo Ministerstvo financí ČR speciální účetní osnovu a postupy účtování právě jen pro pojišťovny. Základní právní normou při vedení účetnictví pojišťoven je zákon o účetnictví. Pojišťovny jsou povinny jej dodržovat v oblasti způsobů oceňování majetku a závazků, v oblasti odpisování majetku, inventarizaci majetku a závazků, při úschově účetních písemností, při jejich označování, opravách v účetních písemnostech atd.

2.1. Hlavní rozdíly účetnictví pojišťoven od ostatních podnikatelů

Specifika účetnictví pojišťoven vycházejí především ze specifík pojistných produktů. Významným specifikem účetnictví pojišťoven je dělení majetkových účtů. Majetek se člení na finanční umístění a na ostatní majetek. Finanční umístění dočasně volných finančních prostředků je nástroj, kterým pojišťovny provádí svou investiční činnost. Pojišťovny však musí tyto prostředky investovat předvídavě, aby byly v budoucnu schopny uhradit závazky, které jim vyplývají z uzavřených pojistných smluv. Zdrojem krytí takového majetku pojišťoven jsou především technické rezervy. [2], [1]

Dále pojišťovny používají takové účty, které plynou z předmětu jejich podnikání, tj. z pojišťovací a zajišťovací činnosti. To se především dotýká účtové třídy 3 (pohledávky a závazky), která je velmi odlišná od účtového rozvrhu pro podnikatele.

Dalším specifikem v účetnictví pojišťoven je povinná tvorba pojistně-technických rezerv. Je zde zapotřebí účtovat v analytické evidenci, jelikož je nutné oddělit podíl zajišťovatelů na tvorbě a použití rezerv a změnu stavu rezervy. Při účtování technických rezerv se účtuje jednak o jejich hrubé výši a jednak o podílu zajišťovatelů. K upřesnění zdrojů, ze kterých jsou

kryta aktiva jednotlivých pojišťoven, slouží účty časového rozlišení předepsaného pojistného, které se dělí na zasloužené a nezasloužené pojistné. Zasloužené pojistné je ta část pojistného, která je výnosem příslušného účetního období. A nezaslouženým pojistným se rozumí výnosy příštích období. [2], [1]

Zvláštností pojišťoven je také dělení výsledkových účtů na technické a netechnické účty. V oblasti technických účtů ještě dochází k dělení na životní a neživotní pojištění. Odlišností nákladových a výnosových účtů ve srovnání s účetnictvím podnikatelů je jejich uspořádání. Výsledkové účty v účetnictví pojišťoven jsou seřazeny zejména dle kalkulačního hlediska tak, aby vystihovaly co nejlépe nejvýznamnější náklady na pojišťovací a zajišťovací činnost a ostatní náklady. [1]

2.2. Účetní zásady

Stejně tak jako ostatní podnikatelské subjekty, tak i pojišťovny musí dodržovat tzv. obecné účetní zásady, které jsou souhrnem pravidel, kterými se řídí ÚJ při vedení účetnictví a při sestavování účetní závěrky. Z těchto zásad pak vychází účtová osnova. Základní účetní zásady jsou popsány v příloze č. 1.

Účetní jednotky, podniky a ostatní podnikatelské subjekty potřebují k řízení a kontrole své činnosti podrobné informace o jejich majetkové a finanční situaci. Tyto informace poskytuje účetnictví, a to jak majitelům firem, tak i jejich věřitelům vč. peněžních ústavů a státních orgánů.

2.3. Účetnictví v pojišťovnictví

Pojišťovny stejně jako ostatní podnikatelé účtují v soustavě podvojného účetnictví, naproti tomu musí kromě Zákona o účetnictví respektovat také Zákon o pojišťovnictví.

Účtová osnova pojišťoven má devět základních účtových tříd, které jsou uspořádány dle důležitosti nákladů a výnosů pro činnost pojišťoven, důležitosti aktiv a pasiv a také logiky účetnictví. [2]

Rozvahové účty aktivní a pasivní se nacházejí v první až čtvrté účtové třídě. V páté a šesté účtové třídě jsou soustředěny účty výsledkové. Sedmá účtová třída obsahuje závěrkové účty, které se používají na počátku při otevírání a na konci při uzavírání účetnictví za běžné období. Osmá a devátá účtová třída je určena pro potřeby vnitropodnikového účetnictví pojišťoven. Podrobná směrná účtová osnova pro pojišťovny se nachází v příloze č. 2 a je upravena vyhláškou č. 502/2002 Sb.

2.4. Účtový rozvrh

Účtový rozvrh je seznam všech účtových tříd, skupin účtů, syntetických a analytických účtů, které jsou potřebné pro zaúčtování všech účetních případů a také k sestavení účetní závěrky v konkrétní ÚJ. Aby účtový rozvrh mohl mít podobu účetního dokladu, musí obsahovat základní náležitosti:

- označení účetního dokladu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem vyhotovení účetního dokladu,
- podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování.[3]

V průběhu účetního období je možno účtový rozvrh doplňovat. Pokud nedochází k prvnímu dni účetního období ke změně účtového rozvrhu platného v předcházejícím účetním období, postupuje ÚJ dle tohoto rozvrhu i v následujícím účetním období. Avšak není možné vyjmout účet, který již byl do účtového rozvrhu zapsán.

2.4.1. Syntetické účty

Syntetickým účtem se rozumí takový účet, který byl vytvořen na základě směrné účtové osnovy. Syntetickými účty jsou účty, na kterých je zachycen stav a pohyb majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv nebo nákladů, výnosů a výsledku hospodaření.

Pojišťovny většinou používají k označení účtů trojmístné číslo. Toto označení účtů vychází z předešlé právní úpravy, která již v současné době není závazná, ale pojišťovny tohoto označení stále využívají. Směrná účtová osnova přiděluje pouze čísla účtových tříd. V případě účtové skupiny vymezuje pouze název a záleží na pojišťovnách, jaké konkrétní očíslování jednotlivých účtových skupin zvolí.[2]

2.4.2. Analytické účty

Analytický účet rozvádí podrobněji údaje uvedené na syntetických účtech. Pojišťovny je vedou podobně jako ostatní podnikatelské subjekty k jednotlivým syntetickým účtům, avšak při jejich vytváření berou v potaz více hledisek. Mezi ty nejdůležitější kritéria k vytvoření analytické evidence v účetnictví pojišťoven se řadí členění:

- 1) majetku a závazků dle účelu (např. dle pojistné či zajistné činnosti, dle hmotné odpovědných osob a míst umístění majetku),
- 2) pohledávek a závazků dle jednotlivých dlužníků a věřitelů,
- 3) na základě časového hlediska (např. krátkodobé či dlouhodobé, při členění pohledávek a závazků),
- 4) na tuzemskou a cizí měnu (hlavně při účtování pohledávek a závazků, peněz, cenin, CP a vkladů),
- 5) dle položek účetní závěrky,
- 6) majetku na majetek daný do zástavy a majetek, který slouží k ručení za závazky,
- 7) nehmotného a hmotného majetku (vč. majetku v leasingu) pro identifikaci stavu a pohybu tohoto majetku,
- 8) daně z přidané hodnoty.

Dále pojišťovny člení analytické účty na základě svých potřeb, především:

- 9) pro sestavování daňového přiznání,
- 10) pro uživatele při zjišťování údajů z účetní závěrky,
- 11) pro finanční řízení při zjištění solventnosti, cash-flow, rentability a technických výsledků pojištění a zajištění.[3]

2.5. Způsoby oceňování majetku pojišťoven

Způsoby ocenění majetku mají vliv na výši aktiv a pasiv pojišťoven. Dále ovlivňují výši nákladů a velikost vykazovaného hospodářského výsledku. Aktiva a pasiva, které jsou vedena v účetnictví, jsou vyjádřena v peněžních jednotkách. K jejich ocenění slouží různé typy cen, kterou jsou dány zákonem.

Cena pořízení = cena, za kterou byl majetek pořízen, a to bez veškerých nákladů, které souvisejí s jeho pořízením. Cenou pořízení se oceňuje finanční majetek pojišťovny vč. emisního ážia.

Pořizovací cena = kupní cena, často nazývána historickou cenou. Cena, za kterou byl majetek pořízen vč. nákladů na jeho pořízení. Zejména se jedná o náklady na průzkumné, geologické, geodetické a projektové práce, dopravné, montáž, clo, posudky apod. Pořizovací cenou se oceňuje nakoupený hmotný a nehmotný majetek, podíly, CP, deriváty, pohledávky při nabytí za úplatou nebo vkladem či závazky při převzetí.

Reprodukční pořizovací cena = cena, za kterou by byl majetek pořízen, a to v době, kdy se o něm účtuje. Touto cenou se oceňuje majetek, který byl nabyt darováním nebo majetek, který byl vytvořen vlastní činností a jeho vlastní náklady jsou větší než reprodukční pořizovací cena. Tato cena je stanovena odborníkem, resp. odhadcem.

Vlastní náklady = zahrnují přímé a nepřímé náklady, které souvisejí s vytvořením majetku vlastní činností. Vlastními náklady se oceňuje dlouhodobý majetek a zásoby, které vznikly vlastní činností.

K oceňování majetku dochází v okamžiku uskutečnění účetního případu (tedy při pořízení) a v okamžiku sestavování účetních výkazů.[4],[3]

3. Účtová třída 1 – Finanční umístění

Tato účtová třída je určena k účetnímu zachycení majetku pojišťoven, kterým ručí za své závazky z pojišťovací a zajišťovací činnosti. Jde o majetek, který byl pořízen ve formě finančního umístění. Záměrem pojišťoven je zachovat hodnotu a likviditu tohoto majetku tak, aby mohly uspokojit požadavky svých klientů. Tato účtová třída se člení na pět účtových skupin:

- pozemky a stavby (tedy nemovitosti),
- finanční umístění v podnicích třetích osob a ostatní dlouhodobé pohledávky,
- ostatní finanční umístění,
- depozita při aktivním zajištění,
- finanční umístění v životním pojištění, pokud nositelem investičního rizika je pojistník.

3.1. Pozemky a stavby

O nemovitostech, tedy o pozemcích a stavbách, účtují pojišťovny v účtové skupině 10. Pozemkům náleží účet 101 a stavbám účet 102. Jde o nemovitosti, které mají pojišťovny ve vlastnictví, podílovém spoluvlastnictví či mají k nemovitosti právo hospodaření. V analytické evidenci se pozemky a stavby člení na provozní a neprovozní.

Provozní pozemky a stavby jsou takové, které pojišťovny využívají pouze k pojišťovací a zajišťovací činnosti nebo k plnění úkolů, které souvisejí bezprostředně s těmito činnostmi. Především se jedná o budovy pojišťoven a také pozemky, na kterém pojišťovny stojí.

Neprovozní pozemky a stavby pojišťovny používají při podnikání, které je mimo pojišťovací a zajišťovací činnost. Tyto pozemky a stavby neslouží k provozu pojišťoven, ale k obchodování. Jde zejména o pronajímané pozemky a stavby.

3.2. Finanční umístění v podnicích třetích osob a ostatní dlouhodobé pohledávky

Majetkové účasti je možno rozdělit do 3 skupin: majetkové účasti s podstatným vlivem, s rozhodujícím vlivem a ostatní majetkové účasti.

Majetkovou účastí s podstatným vlivem se rozumí účast v podniku třetí osoby, ve kterém má pojišťovna nejméně 20 % a nejvíce 50 % účast na jeho základním kapitálu. Pojišťovna má v tomto případě podstatný vliv na řízení podniku. Tyto majetkové účasti se účtují na účtu 111.

Majetkovou účastí s rozhodujícím vlivem se rozumí účast v podniku třetí osoby, ve kterém má pojišťovna větší než 50 % podíl na jeho základním kapitálu, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Pojišťovna má v tomto případě rozhodující vliv na řízení podniku a plně kontroluje jeho činnost. O majetkových účastech s rozhodujícím vlivem se účtuje na účtu 112.

Ostatní majetkové účasti se účtují na účtu 117.

Do majetkových účastí se řadí:

- Podílové CP a podíly představují míru účasti pojišťoven na základním kapitálu podniků třetích osob. Vklad je souhrn všech hodnot, které jsou ocenitelné penězi a které daná pojišťovna vložila do podniků třetích osob.
- Obligace a ostatní dluhopisy, které byly vydány podniky s rozhodujícím nebo podstatným vlivem.
- Půjčky poskytnuté pojišťovnami podnikům, ve kterých má daná pojišťovna rozhodující nebo podstatný vliv. Zde se neúčtují hypotekární ani ostatní půjčky.
- Ostatní dlouhodobé pohledávky, a to zejména za podniky, v nichž má daná pojišťovna rozhodující nebo podstatný vliv.

Tyto majetkové účasti nejsou primárně určeny k obchodování. O majetkových účastech se účtuje na účtech 111, 112 nebo 117. Obligace a ostatní dluhopisy vydané podniky s rozhodujícím vlivem se účtují na účtu 113 a obligace a ostatní dluhopisy vydané podniky s podstatným vlivem na účtu 115. Půjčky, které poskytly pojišťovny podnikům, se účtují na účtech 114 nebo 116. Ostatní dlouhodobé pohledávky se účtují na účtu 118.

3.3. Ostatní finanční umístění

V této účtové skupině pojišťovny účtují o účetních případech, které se týkají finančního umístění a o nichž nelze účtovat v jiných účtových skupinách této účtové třídy. Mezi ostatní finanční umístění patří:

- CP s proměnlivým výnosem se účtují na účtu 121,
- CP s pevným výnosem na účtu 122,
- dlouhodobé pohledávky v investičních společnostech, investičních fondech a ve sdruženích se účtují na účtu 123,
- hypotekární půjčky, které jsou zajištěny hypotékou, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou současně zaručeny pojistnou smlouvou uzavřenou s dlužníkem, se účtují na účtu 124,
- ostatní půjčky pojištěncům se účtují na účtu 125, a to na základě pojistné smlouvy s dlužníkem,
- depozita u bank se účtují na účtu 126. Jde o částky termínovaných vkladů nebo vkladů na viděnou, které pojišťovny umístily u bank a které mohou být vyzvednuty až po určité době.
- Jiná finanční umístění se účtují na účtu 127 a představují položky, které nelze účtovat na jiném účtu této účtové skupiny. Jsou to např. umělecká díla a sbírky, předměty z drahých kovů, které pojišťovna pořídila jako finanční umístění a které nejsou primárně určeny k obchodování.

3.4. Depozita při aktivním zajištění

V této účtové skupině účtují pojišťovny přebírající zajištění o pohledávkách za třetími osobami, které postupují část rizika, a to ve výši záručních depozit složených u prvopojistitele nebo jiné třetí osoby.¹ Jde o tzv. aktivní zajištění, což je vlastně pojištění pojišťovny složením záručního depozita. Aktivní zajištění účtují pojišťovny na účtu 131.

3.5. Finanční umístění v životním pojištění

Zde se účtují např. pohledávky ze smluv pojišťoven uzavřených s některým investičním fondem nebo o finanční umístění určená ke krytí závazků ve prospěch pojištěného. Přísluší jim účet 141. Na úhradu všech závazků vůči oprávněným osobám z těchto finančních umístění se vytváří technická rezerva. [2]

3.6. Deriváty

Za deriváty se pokládají finanční nástroje jejichž reálná hodnota se mění v závislosti na změně úrokové míry, kurzu CP, ceny komodity, měnového kurzu, cenového indexu či ratingu. Deriváty jsou oceňovány reálnou hodnotou obecně akceptovanými postupy založenými na propočtech současné čisté hodnoty budoucích peněžních toků. Rozdíly z ocenění derivátů jsou zúčtovány výsledkově.

Na účtu 151 se účtuje o pevných termínovaných operacích. O nákupních opcích se účtuje na účtu 152. U nákupní opce má kupující nárok koupit nebo finančně vypořádat finanční aktivum za předem pevně stanovenou cenu. Prodané opce se účtují na účtu 153 a prodejce opce má oprávnění prodat nebo finančně vypořádat finanční aktivum za dopředu pevně stanovenou cenu. [2]

---

¹ Čejková, V., Valouch, P. Účetnictví pojišťoven po vstupu do EU. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0953-8, str.21.

4. Účtová třída 2 – Nehmotný, hmotný a finanční majetek

V této účtové třídě se účtuje o majetku pojišťovny, který není součástí finančního umístění, tj. nespadá do účtové třídy 1. Jelikož tento majetek není kryt z technických rezerv pojišťoven a neslouží k úhradě budoucích závazků k jejich klientům, tak s tímto majetkem mohou pojišťovny nakládat bez ohledu na své klienty. Pojišťovny mohou tento majetek umisťovat dle vlastního uvážení, a tak ho mohou volně pronajímat, prodávat či darovat.[2]

Účtová třída 2 zahrnuje nehmotný majetek, hmotný movitý majetek, pořízení majetku, pokladní hodnoty a ostatní finanční majetek a ostatní aktiva. [11]

4.1. Nehmotný majetek

Do této účtové skupiny se řadí majetek, jehož vstupní cena je vyšší, než částka, kterou si pojišťovny stanoví ve svých vnitřních předpisech. Obvykle pojišťovny vycházejí z předešlé právní úpravy, která za nehmotný majetek považovala takový majetek, jehož vstupní cena přesáhla 60 000 Kč a doba použitelnosti byla delší než jeden rok. Dobou použitelnosti majetku se rozumí doba, po kterou je tento majetek využitelný nebo uchovatelný pro současnou nebo další činnost. Navíc je zapotřebí brát v úvahu zákon o daních z příjmu, kde za nehmotný majetek je pokládán takový majetek, jehož vstupní cena převýšila 60 000 Kč a doba použitelnosti je delší než jeden rok. Proto také s ohledem na tento zákon je prospěšné tento limit respektovat a zabezpečit tak srovnatelnost mezi účetní a daňovou evidencí.

Mezi nehmotný majetek se řadí:

- zřizovací výdaje = výdaje, které přímo souvisí se založením a vznikem pojišťovny, účtují se zde např. notářské poplatky, poštovné, cestovné, výdaje spojené se zápisem do obchodního rejstříku. O zřizovacích výdajích se účtuje na účtu 201.

- Goodwill ² = kladný rozdíl mezi účetní a tržní hodnotou pojišťovny pouze při jeho koupi. Používá se při převodu pojistného kmene nebo části pojišťovny. Většinou se o něm účtuje na účtu 202.
- Průmyslová a obdobná práva = práva k vynálezům, průmyslovým vzorům, zlepšovacím návrhům, ochranným známkám, označení původu výrobků a užitému vzoru. O těchto právech se účtuje na účtu 203.
- Software = software, který byl pořízen nebo vytvořen samostatně či činností pojišťovny, chráněný i nechráněný autorským právem. O takovém softwaru se účtuje na účtu 204.
- Ostatní nehmotný majetek = výsledky výzkumné a vývojové činnosti, které se uvádějí v rozvaze samostatnou položkou, a nehmotný majetek, který nelze zaúčtovat na jiný účet této účtové skupiny. K evidenci takového majetku se používá účet 205. [2]

4.2. Hmotný movitý majetek

V této účtové skupině se účtuje o dlouhodobém hmotném movitém majetku s výjimkou pozemku a staveb, které jsou součástí účtové skupiny 1. Mezi hmotný movitý majetek patří stroje, přístroje a zařízení, jejich části a součásti, dopravní prostředky, nástroje, zbraně a jejich části, součásti a příslušenství, světelné reklamy, nábytek, lůžkoviny a podobné potřeby, a dále všechny ostatní movité věci.[11]

Aby mohl majetek spadat do této účtové skupiny, musí být vstupní cena vyšší, než částka, kterou si pojišťovny stanoví ve svých vnitřních předpisech. Většinou pojišťovny vycházejí z předešlé právní úpravy, která za hmotný movitý majetek považovala takový majetek, jehož vstupní cena přesáhla 40 000 Kč a doba použitelnosti byla delší než jeden rok. Kromě toho je zapotřebí brát v úvahu zákon o daních z příjmu, kde za hmotný movitý majetek se považuje takový majetek, jehož vstupní cena převýšila 40 000 Kč a doba použitelnosti

---

² Badwill = záporný rozdíl mezi účetní a tržní hodnotou pojišťovny pouze při jeho koupi.

je delší než jeden rok. Proto také s ohledem na tento zákon je užitečné tuto hranici respektovat a zabezpečit tak srovnatelnost mezi účetní a daňovou evidencí.

4.3. Pořízení majetku

Tato účtová skupina se používá při účtování výdajů na pořízení nehmotného nebo hmotného majetku. K vypočítání pořizovací ceny pořizovaného majetku slouží účet 221, který je účtem kalkulačním. Skrz tento účet jsou účtovány všechny nákupy hmotných a nehmotných investic pojišťoven jako jsou např. umělecká díla, softwary, stroje a zařízení. Majetek je na tomto účtu evidován až do okamžiku jeho převedení do užívání. V tomto případě dochází k přeúčtování na příslušné majetkové účty.

Dalším účtem v této účtové skupině je účet 222, který představuje poskytnuté zálohy na pořízení hmotného a nehmotného majetku. Poskytnutými zálohami se rozumí částky, které byly poskytnuty třetím osobám při tomto způsobu pořízení majetku. Odděleně na analytických účtech se vedou zálohy na pozemky a stavby.

4.4. Pokladní hodnoty a ostatní finanční majetek

V účtové skupině 23 se účtuje o hotovosti pojišťoven v pokladně, ceninách, šecích, finančním majetku na bankovních účtech pojišťoven a o vlastních akciích pojišťoven.

Pokladna, účet 231, slouží k zachycení hotovosti pojišťoven a v analytické evidenci se člení na tuzemskou a zahraniční měnu.

O ceninách a šecích, popř. jiných pokladních hodnotách pojišťoven se účtuje na účtu 232. Ceninami se rozumí především poštovní známky, kolky, úvěrové a platební karty, pokud mají hodnotu, ze které bude po vydání do užívání čerpáno. Pro šeky platí zvláštní předpisy, kterými se řídí. V rozvaze jsou vedeny v samostatné položce šeky.

Dalším účtem v této účtové skupině jsou peníze na cestě, které jsou evidovány na účtu 234. Účet peníze na cestě se využívá k vyrovnání časového nesouladu mezi příjmem či výdejem peněz z pokladny a běžnými účty či depozitními účty pojišťoven u bank. Běžné účty představují peněžní prostředky pojišťoven u bank a náleží jim účet 235 v účtové osnově.

Vlastní akcie pojišťoven jsou akcie, které pojišťovny emitovaly a následně je zpětně odkoupily. Pokud dochází ke snižování vlastního kapitálu pojišťoven, pak se o těchto akciích účtuje na účtu 237. (V jiných případech se k účtování o vlastních akciích používá účet 121.)

4.5. Ostatní aktiva

Tato účtová skupina se skládá ze zásob pojišťoven a z ostatních aktiv. Ostatní aktiva jsou taková aktiva, které nelze zaúčtovat v účtové třídě 2. Zásoby pojišťoven jsou veškeré movité věci, které nespádají do hmotného movitého majetku evidovaného v účtové skupině 21. Zásobám náleží účet 251, na kterém se však účtuje pouze v případě inventarizace. Případný přechodný pokles hodnoty zásob zjištěný při inventarizaci jako rozdíl mezi pořizovací cenou a oceněním zásob při inventuře se účtuje na účtu 259.

Významné položky zásob zejména dlouhodobého charakteru může pojišťovna účtovat jako náklady příštích období. Analytické účty zásob si vedou pojišťovny na základě svých potřeb, a to k účtu 391. Vymezení těchto případů účtování zásob si stanoví každá pojišťovna sama vnitřním předpisem. [11]

Jelikož v účtové osnově pro pojišťovny neexistuje žádný účet, na který by se evidovalo „zboží na cestě“, využívá pojišťovny účet 251, což je zboží. Na tomto účtu pojišťovny evidují již vyúčtované dodávky zboží, které však ještě nebyly dodány.

5. Účtová třída 3 - Pohledávky, závazky a přechodné účty

Hlavním předmětem podnikání pojišťoven je pojišťovací činnost, která souvisí s uzavíráním pojistných smluv, marketingem, zprostředkováním pojištění, správou pojistných smluv, poskytováním pojistného plnění a likvidací pojistných smluv. Uzavírání pojistných smluv a následné vyplacení pojistného plnění představuje z účetního hlediska vznik pohledávek a závazků z pojištění. Pro účtování pohledávek, krátkodobých závazků a přechodných aktiv a pasiv je vyhrazena účtová třída 3 směrné účtové osnovy pro pojišťovny a představuje nejvýznamnější část zúčtovacích vztahů v pojišťovnách. Tato účtová třída zahrnuje účty:

- pohledávek a závazků z přímého pojištění a zajištění. Jedná se o zúčtovací vztahy, které vznikají ze styku pojišťoven s jejich klienty. Pro tyto vztahy je vymezena účtová skupina 30 a 33.
- Pohledávky a závazky z obchodně závazkových vztahů pojišťoven a závazkových vztahů jim podobných. Účtuje se o nich v účtové skupině 32 a 36.
- Pohledávky a závazky vůči zaměstnancům a institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, pro tyto účty je vyčleněna účtová skupina 35.
- Zúčtování daní a dotací, které jsou v účtové skupině 37.
- A dále přechodné účty aktiv a pasiv, pro které je vymezena účtová skupina 39. [3]

V analytických účtech se vedou odděleně pohledávky a závazky vůči podnikům, v nichž má pojišťovna rozhodující vliv nebo podstatný vliv. [11]

5.1. Pohledávky z přímého pojištění a zajištění

Pojišťovnám vznikají pohledávky z přímého pojištění a zajištění okamžikem uskutečnění účetního případu, a to ve výši předepsaného hrubého pojistného. Účetní případ představuje uzavření pojistné či zajišťovací smlouvy, nebo okamžik, který je těmito smlouvami definován. Předepsaným hrubým pojistným se rozumí veškeré částky, které jsou dle pojistných smluv

splatné během účetního období. Nehledě na to, že se tyto částky mohou zcela nebo zčásti vztahovat i k jiným účetním obdobím, včetně především:

- částek pojistného, které dosud nebyly předepsány, jelikož se výpočet pojistného může provést až na konci roku,
- podílu pojišťovny na celkovém pojistném, v případě soupojištění,
- zajištění splatného ze zajištění sjednaného prvopojistitelem s jedním nebo více zajišťovateli, vč. přírůstků portfolia. [11]

O pohledávkách se účtuje k okamžiku uskutečnění účetního případu na vrub příslušného účtu pohledávek. Jestliže se nejedná o pojistné ze zákonných nesmluvních pojištění dle zvláštního předpisu, pak nezáleží na tom, zda bylo pojistné zaplaceno či nikoli.

Při účtování pohledávek z přímého pojištění a zajištění se souvztažně využívá účtové třídy 6, kde se účtuje ve prospěch příslušných účtů této třídy. Zejména se využívají účty 601 a 621. Účet 601 se používá v případě, kdy se jedná o hrubé pojistné, které se vztahuje k NŽP. Naopak účet 621 je určen pro hrubé pojistné ze ŽP.

Na účtu 309 se účtují opravné položky k pohledávkám za pojistníky, popř. k ostatním pohledávkám účtovaným v účtové skupině 30. [4]

5.2. Ostatní pohledávky

V této účtové skupině se účtuje o pohledávkách, které se přímo nevztahují k pojištění či zajištění a o kterých zároveň není možné účtovat v ostatních účtových skupinách účtové třídy 3. Účtuje se zde o pohledávkách za upsaný základní kapitál, pohledávkách při emisi dluhopisů, pohledávkách z obchodně závazkových vztahů, o směnkách k inkasu a jejich eskontu, pohledávkách z poskytnutých provozních záloh a ostatních pohledávkách.

Pohledávky za upsaný základní kapitál jsou pohledávky za upisovateli základního kapitálu pojišťovny. Jde o upsaný základní kapitál, který je dosud nesplacen. K zachycení těchto pohledávek slouží účet 321.

Pojišťovna jako emitent dluhopisů účtuje na účtu 322, souvztažně s účty dluhopisů krátkodobých na účtu 362, popř. dlouhodobých na účtu 483. Analytická evidence je vedena dle jednotlivých emisí.

Na účtu 323 se účtují pohledávky pojišťoven, které vyplývají z obchodně závazkových vztahů zejména dle obchodního zákoníku. Neúčtují se zde žádné pohledávky z pojištění a zajištění.

Na účtu 324 se účtují krátkodobé i dlouhodobé směnky k inkasu. Účet 325 je určen pro pohledávky, které byly převedeny k eskontu z příslušného účtu pohledávek a na základě jejich eskontu byl dané pojišťovně poskytnut eskontní úvěr. Pokud dojde u eskontované pohledávky k její úhradě dlužníkem, účtuje se tato skutečnost ve prospěch účtu 325 a na vrub účtu eskontního úvěru, což je účet 365. Rozdíl mezi výší eskontované pohledávky a výší poskytnutého úvěru se vyúčtuje na účet 558.

Pohledávky z titulu poskytnutých provozních záloh se účtují na účtu 327. V analytické evidenci se vedou poskytnuté dlouhodobé zálohy. Neúčtují se zde zálohy na pořízení majetku, které spadají do účtové třídy 2.

Na účtu 328 se účtují takové pohledávky, které nelze zaúčtovat na jiný účet v této účtové skupině. Jedná se např. o případné krátkodobé pohledávky za společníky obchodních společností. [4], [11]

5.3. Závazky z přímého pojištění a zajištění

Do účtové skupiny 33 patří závazky z přímého pojištění a zajištění, závazky vůči zprostředkovatelům a ostatní závazky z přímého pojištění a zajištění.

Závazky z přímého pojištění a zajištění vznikají pojišťovnám okamžikem uskutečnění účetního případu, kdy je stanovena výše závazku nebo-li plnění z nahlášené pojistné události. K okamžiku uskutečnění účetního případu se účtuje o těchto závazcích, a to bez ohledu na to, jestli pojistné bylo nebo nebylo již vyplaceno. K zachycení závazků z přímého pojištění vůči pojištěnému využívají pojišťovny účtu 331.

Pokud se jedná o závazky, které vyplývají ze vztahu ke zprostředkovatelům pojištění, pak pojišťovny používají účet 332.

Účet 338 slouží k zachycení ostatních závazků z přímého pojištění a zajištění, a to z titulu finančního umístění jménem pojištěných. [4], [11]

5.4. Zaměstnanci a instituce

Účtová skupina 35 je určena k zachycení závazků a pohledávek pojišťoven, které vyplývají z pracovně právních vztahů. Do účtové skupiny zaměstnanci a instituce se řadí závazky k zaměstnancům ze závislé činnosti, závazky z vkladů zaměstnanců, ostatní závazky vůči zaměstnancům, pohledávky za zaměstnanci a zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění.

Závazky pojišťoven z příjmů zaměstnanců ze závislé činnosti³ jsou zachyceny na účtu 351. Na tomto účtu je dále vedeno zdravotní a sociální pojištění, daně z příjmů ze závislé činnosti a také doplatky či srážky zaměstnance.

Účet 352 slouží k zachycení závazků pojišťoven, které vyplývají z přijatých vkladů od svých zaměstnanců. Jedná se např. o vklady do základního kapitálu pojišťovny, pokud je zaměstnanec pojišťovny zároveň jejím akcionářem.

---

³ Podle zákona o daních z příjmů jsou tyto závazky nazývány tzv. hrubou mzdou.

Na účtu 353 jsou vedeny ostatní závazky pojišťoven vůči zaměstnancům vyplývající ze vzájemných vztahů. Účtují se zde např. nároky na náhradu cestovních výdajů.

Pohledávky za zaměstnanci jako jsou např. uplatnění náhrady škod, zálohy k vyúčtování, poskytnuté úvěry zaměstnancům či pohledávky ze stravování zaměstnanců jsou vedeny na účtu 354.

K zachycení pohledávek a závazků k institucím sociální a zdravotního zabezpečení slouží účet 355. Pro tyto pohledávky a závazky je zakázáno provádět vzájemné kompenzace.

5.5. Ostatní závazky

Účtová skupina 36 je určena k zaúčtování ostatních krátkodobých závazků pojišťoven, které nemohou být účtovány v jiných účtových skupinách účtové třídy 3. Mezi účtovou skupinu Ostatní závazky jsou zahrnuty závazky z upsaných majetkových účastí, emitované dluhopisy, různí věřitelé, směnky k úhradě, eskontní úvěry, krátkodobé úvěry, půjčky zaručené dluhopisem, přijaté provozní zálohy a ostatní závazky.

Závazky pojišťoven z upsaných majetkových účastí jsou evidovány na účtu 361. O krátkodobých dluhopisech emitovaných pojišťovnami se účtuje na účtu 362. Účet 363 je určen k účtování závazků pojišťoven z obchodně závazkových vztahů zejména dle obchodního zákoníku. Na tomto účtu nedochází k účtování závazků z pojištění ani zajištění. O směnkách, kde směnečný závazek pojišťovny je kratší než jeden rok, se účtuje na účtu 364. K zaúčtování úvěrů, které byly poskytnuty na základě eskontu pohledávek, slouží účet 365. Pokud pojišťovně poskytla krátkodobý úvěr třetí osoba, pak se tyto úvěry účtují na účtu 366. Jestliže nebyly splaceny pohledávky z vystavených dluhopisů a došlo tak k nedostatku finančních prostředků, pak se krátkodobé půjčky účtují na účtu 367. Přijaté provozní zálohy, které pojišťovny přijaly se účtují na účtu 368. Účet 369 slouží k zaúčtování ostatních závazků, které není možno zaúčtovat na jiných účtech účtové skupiny 36. Jde např. o krátkodobé závazky vůči společníkům obchodních společností.

5.6. Daně a dotace

Do účtové skupiny 37 spadá daň z příjmů, ostatní přímé daně, nepřímé daně a poplatky, dotace ze státního rozpočtu, ostatní dotace a odložený daňový závazek nebo pohledávka.

Daň z příjmů pojišťoven je vedena na účtu 371. Tuzemské pojišťovny musí dle daňové povinnosti vykazovat veškeré příjmy, které plynou jak z ČR, tak ze zahraničí. Oproti tomu pro zahraniční pojišťovny plyne tato daňová povinnost pouze z příjmů plynoucích z území ČR. Účet 371 slouží k evidenci zaplacených záloh na daň z příjmů v průběhu roku. K zaúčtování skutečné daňové povinnosti dochází v okamžiku, kdy pojišťovny podají daňové přiznání za daň z příjmů. Tehdy dochází k využití rezerv, které byly vytvořeny při uzavírání účetních knih. Pojišťovny na konci roku po uzavření účetních knih zjistí účetní hospodářský výsledek. Tento výsledek musí pojišťovny z daňových důvodů mimoúčetně upravit o připočitatelné položky, které základ daně zvyšují. Jsou to např. náklady na reprezentaci či cestovné, které je nad limit stanovený zákonem. A naopak odečitatelné položky, které základ daně snižují. Odečíst lze např. daňová ztráta z minulých let, dary poskytnuté na kulturu či sport. Konečnou daň z příjmu tedy pojišťovny vypočítávají již z upraveného základu daně.

Ostatní přímé daně se účtují na účtu 372. Jde o daně, kdy platbu zajišťuje pojišťovna jako plátce srážkou ve vztahu k třetí osobě. Mezi ostatní přímé daně patří např. daň z příjmů FO ze závislé činnosti, daň dědická, darovací daň, daň z nemovitostí nebo silniční daň.

Pro evidenci nepřímých daní a poplatků slouží účet 373. Mezi nepřímé daně se řadí daň z přidané hodnoty, spotřební daň a ostatní nepřímé daně a poplatky.

5.6.1. Daň z přidané hodnoty

Zákonem č. 235/2004 Sb. je upravena daň z přidané hodnoty pro pojišťovny. DPH dle tohoto zákona podléhá prodej zboží dle kupní smlouvy, nemovitostí kromě pozemků, poskytování služeb a převod či využití práv. Zákon také stanovuje plnění, která jsou od DPH osvobozena.

Pro taková plnění je typické, že plátce této daně vystupuje jako konečný spotřebitel a nemá tak nárok na odpočet daně. Od DPH jsou osvobozeny tyto činnosti:

- pojišťovací, zajišťovací činnost a penzijní připojištění vč. jejich sjednání a správy pojištění,
- finanční činnosti jako jsou směnářská činnost, poskytování úvěrů, platební styk aj.

Pojišťovny, které jsou plátcem DPH, účtují DPH na účet 373. Cena po odečtení DPH se účtuje na příslušné účty majetku či nákladů. A celková částka je současně vedena jako závazek pojišťovny.

Pojišťovny, které nejsou plátcem DPH či neuplatňují nárok na odpočet DPH, účtují zakoupený majetek vč. DPH na příslušné majetkové účty v účtové skupině 10, účtové třídě 2, nebo na účtu 391, je-li na něm účtováno o zásobách. Veškerá uskutečnitelná plnění účtují vč. DPH na příslušný účet výnosů. [4]

5.6.2. Spotřební daň

Na tomto analytickém účtu je zachycena daňová povinnost pojišťoven ze spotřebních daní za zdaňovací období. Tato povinnost vychází z daňových dokladů. Dále je zde evidován odvod daní, zálohy, nárok na vrácení daní a vyrovnání daňové povinnosti ze spotřebních daní.

Příjem dotací ze státního rozpočtu je veden na účtu 374 a ostatní dotace na účtu 375. Účet 377 slouží k zachycení odloženého daňového závazku či pohledávky k 31. 12. běžného účetního období.

5.7. Přechodné účty aktiv a pasiv

Přechodné účty aktiv a pasiv tvoří účtovou skupinu 39, ve které jsou sledovány účty časového rozlišení, dohadné účty aktivní a pasivní a dále účet vnitřního zúčtování. Do této účetní

skupiny spadají náklady příštích období, výdaje příštích období, výnosy příštích období, příjmy příštích období, dohadné účty aktivní, dohadné účty pasivní a vnitřní zúčtování.

O nákladech a výnosech se účtuje do období, s nímž časově a věcně souvisí. Pokud dojde během účetního období k nákladům či výdajům, které se týkají budoucích účetních období, je nutné vytvořit účty časového rozlišení.

Výdaje běžného období, které se týkají nákladů v příštích obdobích, se účtují na účtu 391. Pořizovací náklady či výdaje na pojistné smlouvy se časově rozlišují jako komplexní náklady či výdaje příštích období, nebo jako náklady či výdaje příštích období. A to buď ve vztahu ke všem příslušným pojistným smlouvám, nebo k jednotlivým smlouvám. V ŽP se pořizovací náklady časově rozlišují maximálně po dobu platnosti příslušné pojistné smlouvy. U NŽP se postupuje jako v případě rezervy na pojistné jiných období. [11]

Náklady běžného účetního období, na který nebyl výdaj dosud uskutečněn, se účtují na účtu 392. Výdaje příštích období jsou pouze takové částky, které lze vyúčtovat a u kterých víme, že budou v příštích účetních obdobích vynaloženy pro daný účel v určité výši. Jedná se např. o nájemné placené pozadu, mzdy za vybranou dovolenou či odměny placené po uplynutí kalendářního roku. Zúčtování výdajů příštích období s příslušným účtem nákladů se provede do období, se kterým věcně souvisejí.

Příjmy běžného účetního období, které věcně souvisejí s výnosy následujících účetních období, se účtují na účtu 393. Mezi takové příjmy patří např. nájemné přijaté předem nebo částky paušálů na zajištění servisních služeb, které byly přijaty předem.

Částky, které pojišťovny nepřijaly ke dni uzavírání účetních knih, se účtují na účtu 394. Jsou to tzv. příjmy příštích období, které časově a věcně souvisejí s výnosy běžného účetního období a nejsou vyúčtovány přímo na účtech pohledávek vůči PO a FO. Na účtu 394 se účtuje o výnosové provizi či o pevných dosud nepřijatých úrokových výnosech.

Dohadné účty aktivní a pasivní jsou vedeny na účtech 397 a 398. Jde o takové položky, které nelze vyúčtovat jako obvyklé pohledávky nebo závazky z důvodu jejich dohadné výše. Patří sem např. předběžné pojistné krytí pojišťoven, úrokové výnosy z CP s proměnlivým výnosem, úrokové výnosy nebo nákladové úroky nezahrnuté do bankovního vyúčtování za běžné účetní období, odhad částek poplatků za pronajímání majetkových práv či částky, které jsou předmětem soudních sporů. Vztahy mezi jednotlivými vnitřními organizačními jednotkami pojišťoven jsou evidovány na účtu 399. Tento účet při uzavírání účetních knih nemá zůstatek.

6. Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

V této účtové třídě se účtuje o dlouhodobých zdrojích krytí majetku pojišťoven, tedy o pasivech pojišťoven. Dlouhodobé zdroje krytí se dělí na vlastní a cizí. Jde o takové zdroje krytí, jejichž doba splatnosti je delší než jeden rok. Mezi vlastní zdroje pojišťoven patří základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, hospodářské výsledky minulých účetních období a hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení.

Do cizích zdrojů se řadí technické rezervy a rezervy na ostatní rizika a ztráty, depozita při pasivním zajištění, dlouhodobé bankovní úvěry a dlouhodobé závazky.

6.1. Základní kapitál

Základní kapitál je hlavní součástí vlastního kapitálu pojišťoven. Vzniká buď na základě úpisu akcií v případě akciové společnosti, a nebo v případě družstva je základní kapitál tvořen vklady členů družstva. Výše základního kapitálu, vč. její změny během pojišťovací činnosti, musí být zapsána v obchodním rejstříku. Minimální výše základního kapitálu pojišťoven se odvíjí od zaměření pojišťovny (odvětví životního a neživotního pojištění) a je upravena § 9 zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví.

Pojišťovny evidují základní kapitál na účtu 401. Zvlášť je pak na analytických účtech účtováno o upsaném nesplaceném a upsaném splaceném základním kapitálu.

Pokud je tržní hodnota emitovaných akcií vyšší než nominální, pak jde o tzv. emisní ážio. Tato situace může vzniknout v případě navyšování základního kapitálu pojišťoven. O emisním ážiu se účtuje na pasivní straně účtu 402. Pokud by tržní hodnota byla nižší než nominální hodnota emitovaných akcií, pak by se jednalo o emisní disážio, o kterém se účtuje na aktivní straně účtu 402.

Ostatní kapitálové fondy jsou vedeny na účtu 403. Jde o takové fondy, které nejsou tvořeny ze zisku pojišťoven v průběhu jejich činnosti. Ale jsou vytvořeny např. dotacemi, bezplatným převzetím hmotného, nehmotného a finančního majetku či přeceněním majetku, ke kterému dochází na základě právního předpisu. Analytická evidence je vedena dle jednotlivých kapitálových fondů. Dary a dotace jsou evidovány odděleně. [2]

V případě zvýšení či snížení majetkových účastí se účtuje o oceňovacích rozdílech z majetkových účastí na účtu 404. Jedná se o rozdíl mezi účetní hodnotou majetkové účasti u vkladatele a jejím oceněním valnou hromadou společnosti, která je příjemcem vkladu. Na účtu 404 se také účtují oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků. Týká se to především přeceňování majetkových podílů, pozemků, staveb, uměleckých děl, CP držených do splatnosti a některých zajišťovacích finančních derivátů.

6.2. Fondy ze zisku a převedené výsledky

Účtová skupina 41 účtuje o stavu a pohybu fondů, které pojišťovny tvoří z čistého zisku a o hospodářském výsledku pojišťoven minulých účetních období. Účtovou skupinu 41 tvoří zákonný rezervní fond, ostatní fondy, nerozdělený zisk minulých let a neuhrazená ztráta minulých let.

O rezervním fondu se účtuje na účtu 411. Jeho tvorba a použití se řídí příslušnými ustanoveními obchodního zákoníku. Ostatní účelové fondy, které jsou tvořeny z čistého zisku, jsou danou pojišťovnou sledovány na účtu 412. Jedná se např. o sociální fond. Nerozdělený zisk z minulých let je sledován na účtu 413. Jde o tzv. disponibilní zisk, což je nerozdělený zisk, který nebyl na základě rozhodnutí valné hromady dané pojišťovny použit k jinému konkrétnímu účelu. Účet 414 slouží k zaúčtování ztráty, která vznikla v minulých účetních obdobích a nebyla dosud uhrazena.

6.3. Hospodářský výsledek

Účtovou skupinu 42 tvoří pouze účet Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení a přísluší mu tedy účet 421. Tento účet slouží k vypořádání ztráty dle pravidel stanovených obchodním zákoníkem. Jedná se o účetní případy následujícího účetního období. Je zde evidován čistý zisk (či ztráta), který pojišťovny vyprodukovaly v minulém účetním období až do okamžiku rozhodnutí valné hromady, jakým způsobem bude zisk rozdělen, popř. jakým způsobem bude vypořádána ztráta. Na základě rozhodnutí valné hromady může být zisk rozdělen takto:

- navýšení základního kapitálu,
- tvorba a navýšení zákonného rezervního fondu,
- navýšení ostatních fondů,
- úhrada ztráty z minulých let,
- úhrada ztráty z běžného období či
- ponechání nerozděleného zisku do dalšího období.

O úhradě ztráty může valná hromada rozhodnout takto:

- snížení základního kapitálu,
- využití rezervního fondu či
- ponechat neuhrazenou ztrátu do dalšího období.

6.4. Technické rezervy

Technické rezervy jsou nejvýznamnější položkou v pasivech pojišťoven. Představují dlouhodobé cizí zdroje financování a vytvářejí se z důvodu úhrady očekávaných závazků, které v budoucnu pojišťovnám vzniknou z jejich pojišťovací a zajišťovací činnosti. Výše těchto rezerv by měla být dostatečná, aby pojišťovny byly schopny dostát svým závazkům, které vyplývají z uzavřených pojistných smluv. Pro technické rezervy pojišťoven je charakteristické, že je znám účel jejich vytváření, nikoli však jejich výše a okamžik vzniku.

O technických rezervách účtují pojišťovny v účtové skupině 44, kterou tvoří:

- rezerva na nezasloužené pojistné,
- rezerva pojistného životních pojištění,
- rezerva na pojistná plnění,
- rezerva na prémie a slevy,
- vyrovnávací rezerva,
- rezerva životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník,
- rezerva pojistného neživotních pojištění,
- rezerva na splnění závazků z použité technické úrokové míry a
- jiné rezervy jako je např. rezerva na závazky Kanceláře.

O rezervách za nezasloužené pojistné se účtuje na účtu 441. Tato rezerva je vytvářena jak pro životní, tak neživotní pojištění a analytické účty jsou vedeny odděleně. Rezerva za nezasloužené pojistné je jistou formou časového rozlišení, kdy při tvorbě a čerpání této rezervy vznikají dva typy pojistného. Jde o tzv. zasloužené pojistné, což je přijaté pojistné, které časově souvisí se sledovaným účetním obdobím. A o tzv. nezasloužené pojistné, kdy se přijaté pojistné týká následujícího účetního období. Tato rezerva je vytvářena dvěma základními způsoby, buď metodou „pro rata temporis“⁴ či metodou „čtyřadvacetinovou“. V příloze je pak uvedeno, která z metod byla použita pro tvorbu této rezervy. Rezerva za nezasloužené pojistné není jako jediná ovlivňována počtem pravděpodobností, ale její výše odpovídá výši předepsaného pojistného a obdobím, na které je toto pojistné sjednáno. [6]

Na účtu 442 je účtováno o rezervě pojistného ŽP, která slouží ke krytí osob při dožití sjednaného věku a dále vyrovnává přijaté pojistné, které zabezpečuje riziko smrti. Tato rezerva bývá také nazývána tzv. matematickou rezervou, jelikož představuje úhrn závazků pojišťoven, které byly vypočteny pojistně matematickými metodami, a to vč. podílů na zisku. Velikost rezervy pojistného ŽP je závislá na výši pojistných částek, úmrtnosti pojištěných, výši technické úrokové míry a také na počtu sjednaných pojistných smluv v ŽP. [6]

---

⁴ Pro rata temporis v překladu znamená „určitým podílem v čase“. Jde o stanovení korelace mezi rizikem a pojistným.

Účet 443 slouží k účtování o rezervě na pojistná plnění, která se vytváří jak pro životní, tak neživotní pojištění. Tato rezerva tvoří část pojistného, které se vztahuje k danému účetnímu období, ale v daném účetním roce nelze tato pojistná plnění uskutečnit. Analytická evidence je vedena odděleně pro:

- pojistná plnění z pojistných událostí, které byly nahlášeny do konce běžného účetního období, ale v běžném účetním období nebyly zlikvidovány;
- pojistná plnění z pojistných událostí, které vznikly v běžném období, ale nebyly v tomto období nahlášeny.

Součástí rezervy na pojistná plnění je hodnota odhadnutelných nákladů, které vzniknou při likvidaci pojistné události. Dále se tato rezerva snižuje o odhadnutou vymahatelnou částku, na kterou mají pojišťovny nárok v případě pojistného plnění.

Účet 444 slouží k vyrovnaní sníženého objemu přijatého pojistného, které je nižší kvůli poskytnutým premiím a slevám. Tvorba a použití této rezervy se účtuje v životním i neživotním pojištění. Premie a slevy představují určitý druh pojistného plnění. Tato rezerva je poskytována jako forma ekonomické stimulace pojištěného v souladu s pojistnými smlouvami. Účtují se zde sumy zúčtovatelné za běžné účetní období z titulu premií a slev na pojistném, jako jsou také např. podíly na ziscích (především přebytky pojistného) či vratky pojistných premií (tzv. *ristorno*). [1]

O vyrovnávací rezervě se účtuje na účtu 445. Je tvořena k jednotlivým odvětvím NŽP, kde dochází k výkyvům ve škodném poměru, které byly způsobeny skutečnostmi nezávislými na vůli pojišťovny. Tato rezerva je určena na vyrovnaní zvýšených nákladů na pojistná plnění, které vznikly na základě těchto výkyvů. Škodný poměr je poměr mezi čistým pojistným plněním a čistým zaslouženým pojistným. Čistým pojistným plněním se rozumí ta část pojistných plnění, která připadne pojistiteli. Čistým zaslouženým pojistným je úhrn předepsaného hrubého pojistného očištěného o částky postoupené zajišťovně za sledované období. Tvorba této rezervy je regulována státem a z daňového důvodu je vymezena horní hranice výše této rezervy. Ministerstvo stanoví vyhláškou postup stanovení výše rezervy a podmínky pro její čerpání. [3], [6]

Na účtu 446 se účtuje o rezervě ŽP, je-li nositelem investičního rizika pojistník. Tato rezerva je určena ke krytí závazků pojišťoven vůči pojištěným v případě, kdy investiční riziko nese pojistník. Výše rezervy se stanoví jako suma závazků vůči pojištěným ve výši hodnoty jejich podílů na umístěných prostředcích pojistného z jednotlivých smluv ŽP.[3]

Rezerva pojistného NŽP se účtuje na účtu 447 a vytváří se k těm pojistným odvětvím, u kterých se pojistné stanovuje dle vstupního věku, tj. rozdílu mezi kalendářním rokem počátku pojištění a kalendářním rokem narození pojištěného, a pohlaví pojištěného nebo pouze dle vstupního věku pojištěného. Tato rezerva představuje hodnoty závazků pojišťoven vypočtené pojistně matematickými metodami vč. již přiznaných podílů na zisku či smluvních nároků na vrácení pojistného. Dále jde o hodnoty rezerv nákladů spojených se správou pojištění po odpočtu hodnoty budoucího pojistného. Následkem použití pojistně matematické metody mohou vzniknout záporné hodnoty rezervy pojistného NŽP, které se nahradí nulovými hodnotami.[3]

Na účtu 448 se účtuje o rezervě na splnění závazků z použité technické úrokové míry. Tuto technickou rezervu jsou pojišťovny povinny vytvářet pro případ, že současný nebo předpokládaný výnos jejich aktiv nestačí k úhradě závazků, které vyplývají z použité technické úrokové míry. Metodu výpočtu výše této technické rezervy jsou pojišťovny povinny předložit České národní bance ke schválení, jakmile shledají nedostatečnost výnosu aktiv. [12]

O jiných rezervách se účtuje na účtu 449. Jedná se o závazky a jiné částky na vrub pojišťovny, které nebyly zahrnuty do žádné z předchozích skupin technických rezerv. Zde se také účtuje o tvorbě a použití technické rezervy na ručení za závazky Kanceláře pojistitelů. Rezervu na splnění závazků z ručení za závazky Kanceláře tvoří pojišťovny provozující odvětví neživotních pojištění. Rezerva je vytyčena k plnění závazků Kanceláře, ke kterým nemá Kancelář zhotovena odpovídající aktiva. Pojišťovny tvoří tuto rezervu ve výši, v jaké se podílí na celkových závazcích Kanceláře. Výše rezervy se určí matematicko-statistickými metodami.

6.5. Rezervy na ostatní rizika a ztráty

V účtové skupině 45 se účtuje o tvorbě a použití zákonných a ostatních rezerv. Na tyto rezervy se vztahuje dokladová inventura a inventarizaci, při které se porovnává jejich velikost a odůvodněnost. V žádném případě se zde neúčtuje o technických rezervách! Rezervy patřící do této účtové skupiny musí být jasně definovány. Do účtové skupiny 45 se řadí rezervy zákonné, rezerva na daň z příjmů, rezerva na restrukturalizaci a ostatní rezervy.

O zákonných rezervách se účtuje na účtu 451. Jde o rezervy, které byly uznány za daňový výdaj, jako jsou např. důchody či jiné závazky, které vyplývají ze smlouvy nebo jiného zvláštního právního předpisu.

Na účtu 452 se účtuje o rezervě na daň z příjmů PO. Tato rezerva je tvořena k rozvahovému dni či jinému okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka, a to ve výši odhadu daňové povinnosti ze splatné daně z příjmů PO k tomuto dni. O použití či zrušení této rezervy se účtuje k okamžiku podání daňového přiznání za daň z příjmů PO. [2]

O rezervě na restrukturalizaci je účtováno na účtu 453. Restrukturalizace je program, který je plánován a řízen vedením ÚJ a významně mění buď předmět její činnosti nebo způsob, jakým je tato činnost prováděna. Tato rezerva je vytvářena tehdy, pokud ÚJ má již oficiální neodvolatelný podrobný plán restrukturalizace. Do rezervy na restrukturalizaci jsou zahrnuty pouze přímé výdaje na restrukturalizaci, které jsou zároveň nezbytně nutné pro provedení restrukturalizace a současně nejsou spojeny s pokračujícími aktivitami ÚJ. Tato rezerva nezahrnuje např. náklady na přeškolení, náklady na marketing či investice do nových systémů a distribučních sítí. [11]

Pro ostatní rezervy, které nemohly být zaúčtovány na předchozích účtech této účtové skupiny, slouží účet 459.

6.6. Depozita při pasivním zajištění

Tato účtová skupina obsahuje zpravidla pouze jediný účet, a to účet 461, který představuje závazky ze složených depozit. Pokud pojišťovny mají zajistnou ochranu, pak jsou označovány za prvopojistitele. V tom případě se jedná o pasivní zajištění, které představuje závazek pojišťovny vůči zajišťovateli. Pojišťovny si tímto zajišťují, aby zajišťovna v případě vzniku pojistné události uhradila svůj podíl na pojistném plnění. Záruka může mít podobu bankovní záruky či CP, a ty jsou pak vedeny odděleně v analytické evidenci.

6.7. Dlouhodobé úvěry

V účtové skupině 47 se účtuje o bankovních úvěrech či ostatních úvěrech, u kterých je doba splatnosti delší než jeden rok. Úvěr je buď poskytnut převodem peněžních prostředků na bankovní účet pojišťovny nebo úhradou závazků přímo z úvěrového účtu. Bankovní úvěry se účtují na účtu 471 a ostatní úvěry na účtu 472. O dlouhodobých bankovních úvěrech, které jsou poskytovány při eskontu směnek se účtuje v analytické evidenci.

6.8. Dlouhodobé závazky

Účtová skupina 48 je určena k účtování dlouhodobých závazků pojišťoven, vč. dlouhodobých bankovních úvěrů, vůči podnikům, v nichž mají pojišťovny rozhodující nebo podstatný vliv. Závazky k podnikům s rozhodujícím vlivem se účtují na účtu 481, pojišťovna má zde rozhodující vliv – min. 60 % podíl na základním kapitálu podniku. Závazky k podnikům s podstatným vlivem se účtují na účtu 482, pojišťovna má zde podstatný vliv – min. 20 % podíl a max. 60 % podíl na základním kapitálu podniku. Účet 483 používají pojišťovny k účtování vystavených dlouhodobých dluhopisů ve výši emise. V případě nájmu souboru hmotného, popř. nehmotného majetku využívají pojišťovny účtu 484 – závazky z nájmu. Dlouhodobé dotace, které budou muset pojišťovny za předem stanovenou dobu vrátit poskytovatel, jsou evidovány na účtu 486. Pokud si pojišťovny budou muset vzít dlouhodobou

půjčku k překlenutí nedostatku finančních prostředků z důvodu nesplacení emitovaných pohledávek, účtují se tyto půjčky na účtu 487, který nese název Půjčky zaručené dluhopisem. O ostatních dlouhodobých závazcích, které nelze zaúčtovat na žádném z předchozích účtů této účtové skupiny, se účtuje na účtu 489. Jde např. o případné závazky vůči společníkům obchodních společností.

7. Účtová třída 5 - Náklady

Veškeré náklady pojišťoven na pojišťovací, zajišťovací a ostatní činnosti se účtují v páté účtové třídě. U nákladů se uplatňuje účtování v přímé návaznosti na účtování majetku a závazků. Náklady jsou členěny dle předmětu činnosti pojišťovny na životní, neživotní a ostatní činnosti. Dle zásady nezávislosti jednotlivých účetních období se náklady musí účtovat časově rozlišeně, a to v tom období, se kterým časově a věcně souvisí. Odlišností účetnictví pojišťoven oproti jiným podnikatelským subjektům jsou technické a netechnické účty. Náklady, které se přímo týkají pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťoven jsou evidovány na technických účtech pojišťoven a jsou dále rozdělovány na účty životního a neživotního pojištění. Ostatní náklady, které se nepřímo vztahují k pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťoven, jsou vedeny na netechnických účtech.[2]

7.1. Technický účet

Účtová skupina 50 až 51 slouží technickému účtu k NŽP, kde se účtuje především o nákladech:

- na pojistná plnění v neživotním pojištění,
- při uzavírání pojistných smluv v neživotním pojištění,
- na tvorbu příslušných rezerv v neživotním pojištění,
- na tvorbu opravných položek,
- spojených s neživotním pojištěním a zajištěním.

Účtová skupina 52 až 54 náleží technickému účtu k ŽP a účtuje se zde především o nákladech:

- na pojistná plnění v životním pojištění,
- při uzavírání pojistných smluv v životním pojištění,
- na finanční umístění v životním pojištění,
- na tvorbu příslušných rezerv v životním pojištění,
- na tvorbu opravných položek,

- spojených s životním pojištěním a zajištěním.

Náklady na pojistná plnění se účtují pro NŽP na účtu 501 a pro ŽP na účtu 521, a to v hrubé výši. Náklady na pojistná plnění v hrubé výši vč. podílu zajišťovatelů zahrnují veškeré částky vyplacené zpravidla pojištěnému za běžné období.

Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění se účtuje pro NŽP na účtu 502 a pro ŽP na účtu 522.

Pořizovací náklady na pojistné smlouvy se účtují na účtech 511 pro NŽP a 532 pro ŽP. Pořizovacími náklady se rozumí veškeré náklady, které vznikly v souvislosti s uzavřením pojistných smluv. Jedná se např. o provize zprostředkovatelům, platy zaměstnancům, výdaje na vyhotovení pojistných spisů a na vydání pojistných smluv či náklady na reklamu a propagaci.

Správní režie je účtována pro NŽP na účtu 512 a pro ŽP na účtu 533. Konkrétní podobu položky správní režie si stanovují pojišťovny vnitřním předpisem. Zpravidla se zde účtuje o provizích za obnovování pojistných smluv, nákladech na pasivní a aktivní zajištění či o nákladech na portfolio pojistného kmene.

O nákladech, které vyplývají ze závazků pojišťoven v rezervě na prémii a slevy se účtuje pro NŽP na účtu 514 a pro ŽP na účtu 536. A na účtech 515 pro NŽP a 541 pro ŽP se účtuje o podílu zajišťovatelů na premiích a slevách.

Ostatní technické náklady se účtují v hrubé výši na účtech 518 pro NŽP a 547 pro ŽP. Jde o takové náklady, které nelze zaúčtovat na jiném technickém účtu. Také se zde účtuje o tvorbě a odpisech opravných položek k pohledávkám z pojištění a zajištění.

Podíl zajišťovatelů na ostatních technických nákladech se účtuje pro NŽP na účtu 519 a pro ŽP na účtu 548. Účtuje se zde o postoupení příslušných nákladů zajišťovatelům dle zajišťovací smlouvy.

Pod účtem 535 jsou náklady na správu finančního umístění a pod účtem 538 náklady na realizaci finančního umístění. Na účtu 539 se účtují úbytky hodnoty finančního umístění v ŽP, které vznikly důsledkem přeceňování finančního umístění reálnou hodnotou. [11]

7.2. Netechnický účet

Účtové skupiny 55 až 57 jsou určeny k netechnickému účtu, kde se účtují náklady:

- na finanční umístění, které nesouvisí s životním pojištěním,
- na daně a poplatky,
- na tvorbu rezerv na rizika a ztráty,
- na tvorbu opravných položek,
- ostatní, které nelze zaúčtovat na technické účty.

Náklady na správu finančního umístění a jeho odpisy v NŽP se účtují na účtu 551. Jedná se např. o náklady spojené s vyřazením nemovitosti nebo jejím nájmem.

Účet 555 je určen k účtování zůstatkové ceny při vyřazení majetku z finančního umístění v NŽP. Tento účet se nazývá Náklady na realizaci finančního umístění. Analytická evidence je vedena dle způsobu vyřazení majetku.

Pod účtem 558 jsou účtovány ostatní náklady, které vyplývají z ostatní činnosti pojišťovny. Tyto náklady nelze účtovat na jiných nákladových účtech netechnického účtu. Dále se pod tímto účtem účtuje také o nehmotném majetku jako o nákladech. Jde o majetek, který není účtován ve druhé účtové třídě. Účtuje se zde o nákladech bez ohledu na to, jestli z nich vyplývající závazky byly již uhrazeny či nikoli. Dále se na tomto účtu účtují např. penále a sankce ze smluvních vztahů či poplatky z prodlení.

O tvorbě opravných položek k majetku se účtuje na účtu 559. Na účtu 561 se účtuje o tvorbě rezerv na ostatní rizika a ztráty, které nejsou technickými rezervami. Účet 562 je určen na veškeré daně a poplatky, kromě daně z příjmu, o které se účtuje na účtech 571, 572, 573,

574 a 575. Mimořádné náklady jsou účtovány na účtu 563. Jde např. o manka a škody, opravy nákladů minulých účetních období či náklady na změnu metody. Úbytky hodnoty finančního umístění v NŽP nebo jiného majetku a závazků se účtují na účtu 564. [11]

7.3. Vnitropodnikové převody pojišťoven

Vnitropodnikové náklady pojišťoven spadají do účtové skupiny 59, kde je pouze jediný účet, a to účet 591 s názvem Vnitropodnikové převody nákladů pojišťoven. Zde se účtuje o takových nákladech, které povstávají z vnitřních vztahů pojišťoven, v souladu s účtováním vnitropodnikových výnosů. Zůstatek účtu 591 musí mít ke dni sestavení účetní závěrky totožný zůstatek jako účet 691. [2]

8. Účtová třída 6 – Výnosy

Účtování výnosů je podobné jako u nákladů. V šesté účtové třídě se účtuje o všech výnosech, které plynou z pojišťovací, zajišťovací a ostatní činnosti pojišťoven. Stejně tak jako náklady jsou i výnosy členěny účelově dle životní, neživotní a ostatní činnosti pojišťoven. Jak již bylo zmiňováno u nákladů, náklady a výnosy se musí účtovat časově rozlišeně, a to v tom období, se kterým časově a věcně souvisí. Opět se zde rozlišují technické a netechnické účty, tak tomu je pouze u pojišťoven! Výnosy týkající se přímo pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťoven jsou evidovány na technických účtech pojišťoven a jsou dále rozdělovány na účty životního a neživotního pojištění. Ostatní výnosy, které se nepřímo vztahují k pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťoven, jsou evidovány na netechnických účtech. [2]

8.1. Technický účet

Účtová skupina 60 až 61 slouží technickému účtu k NŽP a účtuje se zde:

- předepsané hrubé pojistné,
- použití příslušných rezerv a
- veškeré ostatní výnosy spojené s neživotním pojištěním.

Účtová skupina 62 až 64 náleží technickému účtu k ŽP, kde se účtuje:

- předepsané hrubé pojistné,
- výnosy z finančního umístění v životním pojištění,
- použití příslušných rezerv a
- veškeré ostatní výnosy spojené s životním pojištěním.

O předepsaném hrubém pojistném se účtuje na účtu 601, jedná-li se o NŽP, a na účtu 621, pokud jde o ŽP. Součástí předepsaného hrubého pojistného jsou všechny částky splatné během účetního období nebo zcela či zčásti se vztahují k pozdějšímu účetnímu období.

Předepsané hrubé pojistné postoupené zajišťovatelům se účtují pro NŽP na účtu 602 a pro ŽP na účtu 622.

K zachycení použití rezervy na pojistná plnění slouží účet 603 pro NŽP a účet 625 pro ŽP, k rezervě na nezasloužené pojistné jde o účet 605 pro NŽP a účet 623 pro ŽP. A při použití jiných rezerv je to účet 607 pro NŽP a účet 629 pro ŽP. Na účtech 604, 606 a 608 jsou evidovány podíly zajišťovatelů na použití technických rezerv k NŽP a účty 626, 624, 631 a 628 k ŽP.

Výnosové provize od zajišťovatelů se účtují pro NŽP na účtu 613 a pro ŽP na účtu 643. Podíly na ziscích, prémie, slevy či jiné podobné položky se účtují na účtu 616 pro NŽP a na účtu 641 pro ŽP. Podíly na ziscích postoupené zajišťovatelům se účtují pro NŽP na účtu 617 a pro ŽP na účtu 642.

Ostatní technické výnosy v hrubé výši se účtují na účtech 618 pro NŽP a 647 pro ŽP. Podíly zajišťovatelů na ostatních technických výnosech se účtují na účtu 619 pro NŽP a na účtu 648 pro ŽP. Další technické účty slouží k účtování výnosů z majetkových účastí, a to na účtu 634, výnosy z pozemků a staveb na účtu 635 a na účtu 636 se účtují výnosy z ostatních složek finančního umístění v ŽP, které nevyplynou z jeho realizace. Výnosy v případě realizace majetku z finančního umístění se účtují na účtu 638. Přírůstky hodnoty finančního umístění v ŽP, které vznikly následkem přecenění na reálnou hodnotu, se účtují na účtu 639. [11]

8.2. Netechnický účet

Účtová skupina 65 až 67 slouží k účtování na netechnickém účtu, kde se účtuje především o:

- použití rezerv na rizika ztráty,
- použití opravných položek k majetku pojišťoven a
- ostatních výnosech pojišťoven, které nelze účtovat na technických účtech.

Účty 651, 652 a 653 jsou určeny k účtování výnosů z finančního umístění v NŽP, které nevyplývají z jeho realizace. Výnosy vyplývající z realizace finančního umístění se účtují na účtu 655. O převodech výnosů z finančního umístění se účtuje na účtech 656, 657, 611 a 649. Výnosy, které není možné zaúčtovat na jiných výnosových účtech netechnického účtu, se účtují na účtu 658. Jedná se např. o výnosy z obchodně závazkových vztahů, přijaté platby z odepsaných pohledávek či tržby z prodeje zásob. O použití opravných položek, jiných než jsou používány pro účtovou třídu 1, se účtuje na účtu 659. Účtu 661 je využíváno při účtování o použití rezerv na ostatní rizika a ztráty. O mimořádných výnosech se účtuje na účtu 663. Mimořádnými výnosy vznikají např. v případě nároku na náhradu škody nebo manka, dále přebytky majetku, škody či výnosy ze změny metody. Přírůstky hodnoty finančního umístění v NŽP nebo jiného majetku a závazků se účtuje na účtu 664. [11]

8.3. Vnitropodnikové převody pojišťoven

Vnitropodnikové výnosy pojišťoven tvoří účtovou skupinu 69, kde je pouze jediný účet, a to účet 691, který se nazývá Vnitropodnikové převody výnosů pojišťoven. Zde se účtuje o takových nákladech, které vyplývají z vnitřních vztahů pojišťoven, v souladu s účtováním vnitropodnikových výnosů. Zůstatek účtu 691 musí mít ke dni sestavení účetní závěrky stejně velký zůstatek jako účet 591. [2]

9. Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty

V této účtové třídě se nacházejí účty, které slouží k otevírání a uzavírání účtů pojišťoven na počátku a konci účetního období. Účtová třída 7 se člení na účty rozvažné, účet zisku a ztrát a podrozvahové účty. [2]

9.1. Rozvažné účty

O rozvažných účtech je účtováno v účtové skupině 70. Na začátku účetního období, kdy se otevírají účty aktiv a pasiv, se používá tzv. počáteční účet rozvažný, účet číslo 701. Postup otevírání účtů je shodný jak u pojišťoven tak u jiných podnikatelských subjektů. Na konci účetního období se přeúčtovávají zůstatky jednotlivých účtů aktiv, pasiv a hospodářský výsledek pojišťoven (tj. konečný stav účtu zisku a ztrát) na účet 702, který nese název konečný účet rozvažný. Při uzavírání účetních knih se zjistí:

- obraty stran Má dáti a Dal,
- konečné stavy aktiv a pasiv,
- konečné stavy nákladů a výnosů,
- základ daně z příjmů a daňová povinnost pojišťoven a
- účetní hospodářský výsledek pojišťoven. [2]

9.2. Účet zisku a ztráty

Účtová skupina 71 slouží k uzavírání výsledkových účtů, tj. nákladových a výnosových účtů.

Součástí této účtové skupiny jsou tyto účty:

- účet zisku a ztrát má číslo účtu 711,
- zúčtování hospodářského výsledku technického účtu k NŽP,
- zúčtování hospodářského výsledku technického účtu k ŽP
- zúčtování hospodářského výsledku netechnického účtu.

Uzavírání účtů nákladů a výnosů je oproti účetnictví ostatních podnikatelských subjektů podstatně složitější. Klasické podnikatelské subjekty k uzavírání nákladových a výnosových účtů využívají pouze Účet zisku a ztrát. Kdežto u pojišťoven nejprve musí dojít k postupného uzavření jednotlivých technických a netechnických účtů prostřednictvím účtů Zúčtování hospodářského technického účtu k NŽP, ŽP a netechnického účtu. Poté se konečné stavy těchto účtů převedou na Účet zisku a ztrát, kde se zjistí dosažený hospodářský výsledek dané pojišťovny. [2]

9.3. Podrozvahové účty

Podrozvahové účty pojišťoven jsou zachyceny v účtové skupině 72 a 73.

Hodnoty dané do zástavy se účtují na účtu 721. Jedná se o majetek pojišťoven související se zástavním, podzástavním a zadržovacím právem a dále věcnými břemeny, které jsou souhrnně nazývány věcná práva. O cizím majetku přijatém pojišťovnami do zástavy, který souvisí především s věcnými právy, se účtuje na účtu 722. Na účtu 723 se účtují směnky k inkasu použité k úhradě závazků pojišťoven, a to do doby jejich splatnosti. Závazky z finančního leasingu se splátkovým kalendářem se účtují na účtu 725. Na účtu 726 účtuje pouze Česká pojišťovna, a. s., o uplatněných nárocích poškozených ze zákonného pojištění. Jde o již nastalé pojistné události, ale dosud nezlikvidované. Na účtu 727 Kancelář pojistitelů účtuje o uplatněných nárocích poškozených z titulu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Jedná o ohlášené pojistné události.

Účet 728 je účet evidenční pro výsledek zajištění. Tento výsledek se zjistí pomocí zůstatků účtů:

- pohledávek a závazků ze zajištění,
- předepsaného hrubého pojistného postoupeného zajišťovatelům,
- podílu zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění,
- podílu zajišťovatelů na tvorbě a použití technických rezerv a
- ostatních nákladů a výnosů.

Účet 729 plní kontrolní funkci správnosti účtování v této účtové skupině.

Účtovou skupinu 73 si pojišťovny tvoří dle vlastních potřeb. Účtuje se zde především o derivátech. [11]

10. Účtová třída 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví pojišťoven

Organizaci, formu a zaměření vnitropodnikového účetnictví si pojišťovny určí samy vnitřním předpisem.

Lze ho vést:

- přímo na analytických účtech nákladů a výnosů,
- prostřednictvím analytických účtů k syntetickým účtům 399, 591 a 691,
- v samostatném účetním okruhu v účtové třídě 8 a 9. [2]

11. Účetní závěrka pojišťoven

Účetnictví včetně účetní závěrky poskytuje pojišťovnám informace o stavu aktiv, pasiv, základního kapitálu, nákladů, výnosů a hospodářském výsledku. Tyto údaje jsou užitečné pro provádění analýz finanční situace, zpracování přehledu peněžních toků a pro ekonomické řízení pojišťoven. Účetnictví pojišťoven je vedeno tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace pojišťoven.

Pojišťovny jsou dle zákona o účetnictví⁵ povinny používat pro účtování a sestavení účetní závěrky Mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropského společenství⁶ (IAS/IFRS). Účetní závěrka dle IFRS musí obsahovat:

- rozvahu,
- výkaz zisku a ztráty,
- přehled o změnách vlastního kapitálu,
- výroční zprávu a
- zprávu auditora.

Účetní závěrku pojišťoven je možné sestavovat řádně, tedy k poslednímu dni účetního období, či mimořádně ve zvláštních případech. Řádná účetní závěrka se zpravidla provádí k 31.12. každého roku, ale pokud ÚJ účtuje v oblasti tzv. hospodářského roku, pak může být účetní závěrka sestavena k poslednímu dni libovolného kalendářního měsíce dle toho, od kterého měsíce začalo ÚJ účetní období. Mezi specifické případy, kdy se provádí mimořádná účetní závěrka, patří zejména vstup do likvidace, zrušení bez likvidace nebo vyhlášení konkurzu. Na základě majetkových podílů mateřské společnosti ve společnostech dceřiných se sestavuje tzv. konsolidovaná závěrka. [2]

Za sestavení a věrné zobrazení účetní závěrky zodpovídá statutární orgán dané pojišťovny, který je povinnen navrhnout, zavést a zabezpečit vnitřní dohled nad sestavováním a poctivým

---

⁵ § 19 odst. 9 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Nařízení ES č. 1606/2002 Evropského parlamentu a Rady ze dne 19. července 2002

zobrazením účetní závěrky takovým způsobem, aby neobsahovala podstatné nesrovnalosti způsobené podvodem či chybou.

11.1. Rozvaha

Rozvaha je jedním ze závěrkových účetních výkazů, jejímž cílem je zaznamenat k poslednímu dni účetního období stav aktiv a pasiv pojišťoven. Rozvaha, která je součástí účetní závěrky je pro pojišťovny povinná. Dále si každá pojišťovna může sestavovat rozvahu libovolně během účetního období pro své vlastní potřeby.

Rozvaha nebo-li bilance se člení na aktiva a pasiva. Kde aktiva představují majetek a pasiva zdroje krytí pojišťoven. Podrobné rozdělení aktiv a pasiv naleznete v příloze č. 3.

11.2. Výkaz zisku a ztráty

Další závěrkový účetní výkaz je výsledovka neboli výkaz zisku a ztráty, který je poněkud flexibilnější než rozvaha, jelikož zachycuje vývoj hospodaření v určitém časovém úseku. Obsahuje tři výchozí části, kterými jsou technický účet k neživotnímu a životnímu pojištění a netechnický účet. Podrobné uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty naleznete v příloze č. 4. Z vývoje těchto veličin vyplyne hospodářský výsledek za dané účetní období. Výsledky technických účtů, které vzniknou porovnáním příslušných nákladů a výnosů v životním a neživotním pojištění, se přenesou do netechnického účtu, kde jsou k nim navíc přidány náklady a výnosy nesouvisející přímo s prvotní funkcí pojišťoven.⁷

---

⁷ CIPRA, T. Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovníctví, 1. vydání Praha: Ekopress 2002. ISBN 80- 86119-54-8, str. 222

11.3. Přehled o změnách vlastního kapitálu

Během účetního období dochází ke změnám vlastního kapitálu. Součástí vlastního kapitálu je základní kapitál, emisní ážio, ostatní kapitálové fondy a oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků. Tyto jednotlivé položky vlastního kapitálu se sledují odděleně, aby udávaly lepší přehled o změnách vlastního kapitálu.

11.4. Výroční zpráva

Další nedílným prvkem účetní závěrky je výroční zpráva. Jde o povinný, právní dokument, který také může pojišťovnám posloužit i jako prezentační materiál. Účelem výroční zprávy je informovat o výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení pojišťovny. Součástí výroční zprávy jsou také informace o vývoji činnosti ÚJ, údaje zda ÚJ má organizační složku v zahraničí, dále např. cíle a metody řízení rizik aj. [3]

11.5. Zpráva auditora

Účetní závěrka musí být dle zákona o účetnictví ověřena auditorem, který je odpovědný za provedení auditu k účetní závěrce. Audit zahrnuje vykonání auditorských postupů, jejichž cílem je získat důkazné údaje o částkách a skutečnostech uvedených v účetní závěrce. Volba auditorských postupů podléhá úsudku auditora, vč. posouzení rizik. Při posuzování těchto rizik auditor přihlédne k vnitřním kontrolám, které jsou podstatné pro sestavení a spolehlivé zobrazení účetní závěrky. Smyslem posouzení vnitřních kontrol společnosti je doporučit vhodné auditorské postupy, nikoliv vyjádřit se k účinnosti vnitřních kontrol. Audit též zahrnuje posouzení vhodnosti použitých účetních metod, patřičnosti účetních odhadů provedených vedením i zhodnocení celkové vypovídací schopnosti účetní závěrky.

12. Mezinárodní účetní standardy v pojišťovnictví

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) jsou souhrnem standardů účetního výkaznictví, které vystavuje Rada pro mezinárodní účetní standardy (ISAB). Tyto standardy nejsou obecně platnou právní normou, jde pouze o účetní systém založený na principech. V současné době se nejen v pojišťovnictví požaduje aplikace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví upravených právem Evropského společenství. Vznik IFRS je jedním z dalších důkazů globalizace ekonomik a propojení mezinárodních trhů. Podnětem k tomuto úsilí byly zejména tři okolnosti, jež nadále vyvolávají tlak na zajištění srovnatelnosti zveřejňovaných účetních závěrek:

- vznik nadnárodních společností,
- postupující globalizace, jež umožňuje investovat bez ohledu na hranice států a přelévát kapitál z jedné země do druhé,
- obchodování s finančními nástroji na světovém kapitálovém trhu.

V ČR je hlavním pilířem účetní legislativy zákon o účetnictví, který je založen na jiných přednostech a principech než IFRS. Existuje řada rozdílů jak v koncepčních, tak i ve specifických attributech. Mezi činitele, které ovlivňují stávající difference jsou např. následující:

- ČÚL je založena na pravidlech, zatímco IFRS jsou spíše založeny na principech.
- ČÚL vychází z předpokladu, že primární účetní závěrkou je nekonsolidovaná účetní závěrka, kdežto IFRS bere za prvotní zdroj konsolidovanou účetní závěrku.

Porovnání mezi oběma systémy je tedy relativně komplikované a i těžko realizovatelné. Cílem účetní závěrky dle IFRS je sdělit informace o finanční pozici, efektivitě a změnách finančního postavení pojišťoven. Naproti tomu záměr účetní závěrky dle ČÚL je ohraničen nepřímo předpokladem na vedení účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě poskytovala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace ÚJ.

Pojišťovnictví je bezprostředně regulováno IAS 32, IAS 39, IFRS 4 a IFRS 7. Do roku 2002 byly všechny mezinárodní účetní standardy vydávány pod zkratkou IAS. Od roku 2003 jsou nové standardy vydávány pod zkratkou IFRS. Stávající IAS setrvávají v působnosti až do té doby, než budou v budoucnu případně aktualizovány či zaměněny za nové IFRS. Od roku 2003 používá IASB zkratku IFRS, která zahrnuje všechny platné IAS a IFRS.

12.1. IAS 32 – Finanční nástroje-zveřejňování a prezentace

Standard definuje požadavky na prezentaci a zveřejnění finančních nástrojů a vymezuje informace, které je nutné zveřejnit v příloze k účetní závěrce.

V souladu s IAS 32 musí ÚJ v příloze k účetní závěrce charakterizovat své cíle a principy v oblasti řízení finančních rizik, vč. zásad pro zajištění všech nejdůležitějších typů očekávaných transakcí, u nichž bylo použito účtování o zajištění. Dále je v příloze k účetní závěrce vhodné publikovat např. reálnou hodnotu finančních aktiv a závazků, nedodržení úvěrových podmínek, metody stanovení reálné hodnoty a použité významné předpoklady. V tomto standardu je popisováno, že následkem transakcí s finančními nástroji může dojít k tomu, že ÚJ na sebe vezme nebo naopak na jinou stranu převede jeden nebo více z těchto typů finančních rizik:

- tržní riziko, které zahrnuje kurzové, úrokové a cenové riziko,
- úvěrové riziko,
- riziko likvidity a
- riziko peněžních toků.

O těchto rizicích je nutné v účetní závěrce uvést takové informace, které jejím uživatelům pomohou posoudit míru rizika, jemuž je ÚJ ve spojitosti s používanými finančními nástroji vystavena. [13]

12.2. IAS 39 – Finanční nástroje-účetování a oceňování

Tento standard vymezuje principy pro účetování a oceňování finančních aktiv, finančních závazků a některých smluv o nákupu nebo prodeji nefinančních položek. Zvláště se zabývá kategorizací finančních nástrojů do příslušných kategorií, jejich přeceňováním na reálnou nebo zůstatkovou hodnotu a účetováním o ziscích a ztrátách plynoucích z přecenění finančních nástrojů. [14]

12.3. IFRS 4 – Pojistná smlouva

Cílem tohoto standardu je upřesnit účetní výkaznictví pro pojistnou smlouvu. IFRS 4 definuje pojistnou smlouvu jako smlouvu o finanční záruce. Na základě této smlouvy přejímá pojistitel podstatné riziko od pojištěného tím, že souhlasí odškodnit pojištěného, pokud dojde k pojistné události. [8]

Tento standard vyžaduje:

- zlepšení účetnictví ze strany pojistitele pro pojistné smlouvy,
- zveřejnění informací určených k vysvětlení účtů v účetní závěrce pojišťoven.

IFRS 4 nezahrnuje souhrnné řešení účetního výkaznictví, což však ani nebylo jeho záměrem. Tento standard neplatí pro ostatní aktiva a pasiva pojistitele, jako jsou finanční aktiva a pasiva, která jsou vymezena v IAS 39. [15]

Standard pojednává zejména o definici pojistné smlouvy, změnách účetních metod, testu přiměřenosti pojistných závazků, vyrovnávací rezervě a rezervě na katastrofy, vymezení spořicí složky a pojistného rizika, převodech pojistných kmenů či o příloze účetní závěrky. IFRS 4 není adresován účetnictví pojištěnců.

Pojišťovny, jejichž smlouvy odpovídají definici pojistné smlouvy dle IFRS, vykazují účetnictví ve shodě se stávajícími národními zákonitostmi. Vystřídání účetních metod

je povoleno výlučně v případě, že tyto nahrazení zvýší relevantnost a spolehlivost účetní závěrky. Dle IFRS 4 musí pojistitel při neodpovídajícím testu přiměřenosti navýšit pojistné závazky. Vyrovňovací rezerva a rezerva na katastrofy se na základě tohoto standardu nezařazuje mezi závazky. Úkolem těchto rezerv je eliminace možných škod vyplývajících z pojistných smluv, které nejsou známy k rozvahovému dni. Dále IFRS 4 upravuje některé druhy investičního ŽP a vyžaduje separaci spoření od ochrany proti pojistnému riziku. Standard povoluje užití současných účetních předpisů, které nejsou tímto standardem upraveny. Požaduje však zveřejnění pravidel v příloze účetní závěrky. [8]

12.4. IFRS 7 – Finanční nástroje-Zveřejňování informací

Záměrem tohoto standardu je zlepšit informace o finančních nástrojích předkládané v účetních závěrkách. IFRS 7 požaduje od ÚJ, aby zveřejňovaly své účetní závěrky, které uživatelům umožní posoudit:

- významnost finančních nástrojů pro finanční postavení a efektivitu ÚJ,
- povahu a výši rizik vyplývajících z finančních nástrojů, jimž je ÚJ vystavena v průběhu vykazovaného období a k datu vykazání, i způsob, jakým ÚJ tato rizika řídí.

Principy tohoto IFRS doplňují zásady, jimiž se reguluje zachycení, oceňování a prezentace finančních aktiv a finančních závazků dle IAS 32 a IAS 39. [16]

IFRS 7 oproti IAS 32 nově požaduje zveřejnění informací o jednotlivých kategoriích finančních nástrojů, tj. o účetní hodnotě a dopadu do výkazu zisku a ztráty samostatně za každou kategorii. Standard IAS 32 původně požadoval pouze vykazání změn v klasifikaci z finančních aktiv oceňovaných v reálné hodnotě do finančních aktiv oceňovaných v pořizovací ceně nebo zůstatkové hodnotě. Na rozdíl od toho standard IFRS 7 požaduje vykazání změn v klasifikaci v obou směrech.

IFRS 7 se vztahuje na uznané a neuznané finanční nástroje. Do uznaných finančních nástrojů se řadí finanční aktiva a finanční závazky, na které se vztahuje standard IAS 39. Neuznané

finanční nástroje obsahují některé finanční nástroje, na které se sice nevztahuje IAS 39, avšak vztahuje se na ně tento IFRS, jedná se např. o některé úvěrové přísliby.

V případě, že tento standard bude požadovat zveřejnění údajů o jednotlivých třídách finančních nástrojů, musí ÚJ rozčlenit finanční nástroje do tříd, které odpovídají povaze zveřejňovaných informací a zohlednit přitom charakteristické znaky těchto finančních nástrojů. ÚJ poskytne dostatečně podrobné informace k tomu, aby je bylo možné přiřadit k jednotlivým řádkům rozvahy. Při určování tříd finančních nástrojů musí ÚJ minimálně:

- diferencovat nástroje oceňované zůstatkovou hodnotou a nástroje oceňované reálnou hodnotou,
- s finančními nástroji, které nespádají do působnosti tohoto IFRS, zacházet jako se samostatnou třídou či třídami.

ÚJ na základě svých poměrů usoudí, kolik podrobností uveřejní, aby dostála předpokladům tohoto IFRS. Podstatné je najít vyrovnanost mezi účetní závěrkou přeplněnou detaily, které nemusí být pro její uživatele užitečné, a zamlžováním významných informací. ÚJ např. nesmí zastírat důležité údaje tím, že je ukryje mezi velké množství bezvýznamných detailů. [9]

Pojišťovny dle tohoto standardu musí rozšířit dosud vykazované informace k finančním nástrojům a neměly by se tedy omezit na poskytování základních povinných informací. Tento standard přinese pojišťovnám nový pohled na některé oblasti závěrky, ve kterých zacházení s finančními nástroji a řízení rizik nebylo možné pochopit na základě studia výkazů a přílohy. Významným kvalitativním přínosem IFRS 7 je požadavek na zveřejnění rizik plynoucích z finančních nástrojů.

12.5. Projevy IFRS v činnosti pojišťoven

Vývoj standardů je dlouhodobý proces, a tak pojišťovny nemohou čekat na okamžik, kdy budou vytvořeny všechny IFRS. Přejít na IFRS neznamená jen změnu základních účetních zásad. IFRS představují úplně nový způsob měření výkonu pojišťoven, zcela nová východiska

účetnictví, která je nutné implementovat v rámci celé organizace. Největším problémem při přechodu na IFRS je vypořádání se s rozdíly mezi systémy interního výkaznictví dle národních standardů a systémy externího výkaznictví dle IFRS.

Současná ČÚL není výrazně odlišná od standardů IFRS. Odlišnosti však přetrvávají v některých odvětvích a nelze očekávat, že by se IFRS jakkoli modifikovaly českému právu. Způsob, jakým jsou IFRS implementována do práva EU v podstatě vylučuje dospět k plné kompatibilitě s požadavky IFRS při současném dodržení zákona o účetnictví. Upřednostňování daňového hlediska od účetního nevede k věrnému a poctivému obrazu účetnictví, ale provázanost zákona o dani z příjmů s ČÚL je natolik silná, že si nelze představit rychlou změnu tohoto přístupu, např. že by došlo k oddělení účetnictví a daní.

Ze současné podoby implementace není jasné, která ustanovení zákona o účetnictví se pro pojišťovny účtující dle mezinárodních standardů stávají vedlejší. A tak se ÚJ může dostat do stavu, kdy při dodržení požadavků zákona nevyhoví požadavkům IFRS a naopak.

12.5.1. Výhody IFRS

Přechodem na IFRS pojišťovny přijímají globální mluvu účetního výkaznictví a stávají se tak srozumitelným subjektem mezinárodního trhu. Existence jednotného jazyka na celém světě zesiluje důvěru ve společnosti. Umožňuje také nadnárodním skupinám používat ve všech dceřiných společnostech jednotné účetnictví, což může zdokonalit vnitřní komunikaci, kvalitu manažerského výkaznictví a rozhodování v rámci celé skupiny. Vyšší přesnost a konzistentní interpretace účetních informací v rámci IFRS také usnadňuje pořízení a prodej majetku.

13. Solventnost v rámci účetnictví pojišťoven

Solventnost v pojišťovnictví je schopnost pojistitele realizovat přijaté závazky, tj. uhradit příslušné pojistné nároky z realizovaných pojistných událostí. Eventuální nesolventnost nastane, jestliže jeho aktiva nejsou dostatečně vysoká nebo nejsou dostatečně likvidní, aby z nich bylo možné pokrýt vzniklé pojistné události.

Solventnost pojišťoven se z praktického hlediska hodnotí na základě jejich účetnictví. Kdy do souhrnu aktiv vstupují finanční toky jako jsou výnosy, a další finanční toky vystupují v podobě nákladů. Při čemž vstupy a výstupy finančních toků by měly být v rovnováze. To je možné vyjádřit pomocí vztahu:

$$A_t = A_{t-1} + P_t + I_t + N_t + X_t^{Re} - X_t - E_t - D_t - P_t^{Re},$$

kde

A_t	aktiva pojišťovny na konci období t ,
P_t	pojistné, které bylo předepsané během období t ,
I_t	investiční výnos za období t ,
N_t	nový kapitál během období t ,
X_t^{Re}	pojistné plnění od zajistitelů během období t ,
X_t	pojistné plnění během období t ,
E_t	správní náklady pojišťovny během období t ,
D_t	dividendy a umořování dluhů během období t ,
P_t^{Re}	zajistné pro zajistitele během období t .

Abychom získali skutečný účetní stav dané pojišťovny, je nutné také zachytit stav pasiv na konci účetního období. Pasiva jsou vyjádřena tímto vztahem:

$$L_t = A_t - U_t,$$

kde U_t představuje aktiva očištěná o všechny závazky plynoucí z pojistné činnosti a je tedy určující pro její solventnost. [5]

13.1. Měření solventnosti

V ČR je solventnost a její výpočet upravován vyhláškou Ministerstva financí č. 303/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví. Pojišťovny mají povinnost prokázat vlastní míru solventnosti do 30ti dnů ode dne vyhotovení zprávy o auditu nebo pokaždé, když si to ministerstvo vyžádá. Pojišťovny jsou povinny po celou dobu své činnosti mít vlastní zdroje nejméně ve výši PMS, kterou se rozumí výše vlastních zdrojů, které musí být po celou dobu činnosti pojišťoven kryty odpovídající hodnotou jejich aktiv. Solventnost pojišťoven je nutné vykazovat odděleně pro životní a neživotní pojištění. Porovnávají se tři základní veličiny:

- disponibilní míra solventnosti,
- požadovaná míra solventnosti a
- garanční fond.

Disponibilní míra solventnosti

Disponibilní míra solventnosti představuje hodnotu vlastních zdrojů dané pojišťovny a určuje se zvlášť pro životní a neživotní pojištění. V případě pojišťoven se smíšenou činností je tak nezbytné provést dva samostatné výpočty. Disponibilní míra solventnosti se určuje z těchto položek:

- splacený základní kapitál,
- rezervní fondy,
- přenosy zisku a ztráty,
- jiné položky a
- fond na příští přiděly v životním pojištění.

Požadovaná míra solventnosti

Požadovaná míra solventnosti se opět počítá zvlášť pro životní a neživotní pojištění. Zahrnuje překalkulovaný objem výkonů pojišťoven.

Jelikož pojišťovny, které porovnávám, podnikají se smíšenou činností, tak započítávají část svého základního kapitálu ve výpočtu DMS pro ŽP a část základního kapitálu ve výpočtu DMS pro NŽP tak, aby v každém výpočtu byly dodrženy požadavky na minimální výši základního kapitálu. Ostatní položky používané ve výpočtu DMS, které nelze jednoznačně přiřadit individuálním činnostem, pojišťovny rozvrhnou mezi životní a neživotní pojištění v poměru výši částí základního kapitálu pro jednotlivé činnosti.

Solventnost vykazují pojišťovny ministerstvu písemně a současně také v elektronické podobě. Podobu formuláře pro vykazování solventnosti naleznete v příloze č. 5. Aby byla splněna zákonná povinnost je nezbytné, aby DMS pojišťoven byla přinejmenším rovna PMS.

V posledních třech letech DMS převyšuje PMS u všech vybraných pojišťoven více než trojnásobně. Za rok 2006 vybrané pojišťovny vykázaly hodnotu DMS nad úrovní minimálního garančního fondu. [10]

Garanční fond

Jedna třetina PMS tvoří garanční fond. Garanční fond však nesmí být nižší než:

- 90 000 000 Kč, jestliže je provozována pojišťovací činnost dle jednoho nebo více pojistných odvětví ŽP,
- 90 000 000 Kč, jestliže je provozována pojišťovací činnost dle jednoho nebo více pojistných definovaných odvětví NŽP,
- 60 000 000 Kč, jestliže je provozována pojišťovací činnost dle jednoho nebo více pojistných odvětví NŽP jiných než shora uvedených.

Je-li provozována pojišťovací činnost souběžně pro odvětví životních a neživotních pojištění, vymezí zákon pravidla pro přesné stanovení tohoto fondu. [12]

13.2. Solventnost II

Dne 10. července 2007 byl Evropskou komisí schválen návrh směrnice označované jako Solventnost II, která stanoví nový regulační rámec pro evropské pojišťovny. Solventnost II je výrazným převratem regulační koncepce v pojišťovnictví vyžadující uspořádaný a souhrnný přístup ke správě rizik. Tento koncept představuje sjednocený přístup ke všem druhům identifikovatelných rizik a stanovuje zřejmé požadavky na vnitřní kontrolní systém pojišťoven. Pojišťovny musí mít k dispozici systém, který pokrývá veškerá rizika, jimž jsou vystaveny.

Projekt Solventnost II by měl celému pojistnému trhu přinést především tyto pozitivní efekty:

- zdokonalení sjednocení jednotlivých pojistných trhů v rámci EU,
- zkvalitnění ochrany pojištěných,
- vylepšení mezinárodní konkurenceschopnosti evropských pojistitelů a
- posílí lepší regulaci oboru.

Solventnost II je založena na třech pilířích, které jsou obdobné jako v bankovním sektoru tzv. Basel II, ale je přizpůsobený pojišťovnictví. První pilíř obsahuje veškerá kvantifikovatelná rizika – pojistné, ALM, tržní, úvěrové a likvidní. Pilíř I je založen na dvoustupňovém přístupu, který tvoří tzv. SCR - solventnostní kapitálový požadavek a MCR - minimální kapitálový požadavek. Tyto dva požadavky představují odlišné úrovně kontrolní činnosti. Druhý pilíř zahrnuje kvalitativní požadavky na pojišťovací subjekty mezi které patří především risk management a vnitřní kontrola. Třetí pilíř zesiluje principy prvních dvou pilířů. Pojišťovny jsou na základě tohoto pilíře povinny zveřejňovat informace pro ekonomické subjekty a pojistníky.[17]

Dle očekávaného časového plánu by měla během dubna až června 2008 proběhnout Čtvrtá kvantitativní dopadová studie a její výsledky by měly být známy v listopadu téhož roku. Během roku 2009 by měla být směrnice schválena Evropským parlamentem a radou a dle časového harmonogramu by měl v roce 2012 koncept Solventnosti II vstoupit v platnost. [18]

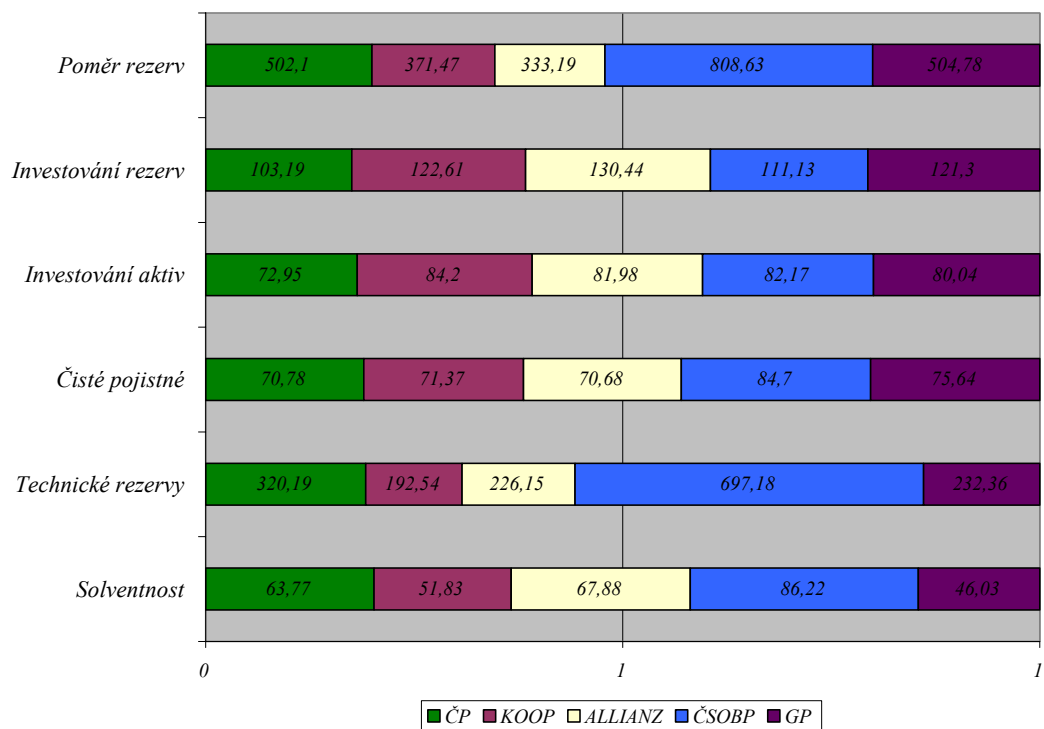
13.3. Finanční analýza základních účetních ukazatelů

Finanční analýza představuje ohodnocení minulosti, současnosti a předpokládané budoucnosti finančního hospodaření pojišťoven, a tudíž je další možností měření solventnosti pojišťoven. Základními finančními nástroji finanční analýzy jsou tzv. finanční poměrové ukazatele. Jsou formou číselného vztahu mezi jednotlivými finančně účetními údaji. Poměrový ukazatel se vypočítá vydělením jedné položky jinou položkou z hodnot uvedených ve finančních a účetních výkazech. Zpravidla se k finanční analýze pojišťoven používají tyto ukazatele:

- solventnosti = vlastní kapitál / čisté zasloužené pojistné,
- technických rezerv = technické rezervy / čisté zasloužené pojistné,
- čistého pojistného = čisté pojistné / hrubé pojistné,
- investování aktiv = investice / celková aktiva,
- investování rezerv = investice / technické rezervy,
- poměr rezerv = technické rezervy / vlastní kapitál.

Čisté zasloužené pojistné představuje objem předepsaného hrubého pojistného očištěného o částky postoupené zajišťovně, upravený o změnu stavu netto rezervy na nezasloužené pojistné.

Z následujícího grafu plyne, že nejlepší solventnost vykazuje ČSOB pojišťovna s poměrem vlastního kapitálu a zaslouženého pojistného ve výši 86 % a nejhůře dopadla Generali pojišťovna. Ani jedna z pojišťoven však nepřesáhla hranici 100 % solventnosti, naproti tomu však veškeré ukazatele rezerv byly u všech pojišťoven uspokojivé. Při srovnání technických rezerv a investování rezerv nejlépe dopadla Allianz pojišťovna a nejhůře Česká pojišťovna. Nejvyššího poměru rezerv dosáhla ČSOB pojišťovna a nejnižšího Allianz pojišťovna. Poměrový ukazatel investování aktiv ani u jedné ze srovnávaných pojišťoven nepřesáhl rozhraní 100 % a byl u všech pojišťoven vcelku vyrovnaný.

Graf 1: Poměrové ukazatelé jednotlivých pojišťoven v roce 2006 vyjádřené v %

14. Analýza finanční situace vybraných pojišťoven

Pojistný trh má v každé tržní ekonomice důležité postavení se specifickými úkoly, principy a významem. K tomu abych mohla posoudit vývoj finanční situace pojišťoven je zapotřebí zhodnotit vývoj ukazatelů úrovně, které především sledují efektivitu využití zdrojů a vynaložených prostředků, výsledky pojišťovací činnosti či úroveň komerčních pojišťoven na českém pojistném trhu. Jedná se zejména o ukazatele předepsaného pojistného v životním a neživotním pojištění, pojistného plnění v životním a neživotním pojištění, pojištěnosti a škodovosti. [7]

Skladbu a povahu pojistného trhu ovlivňuje jmenovitě objem a vývoj velikosti HDP, vývoj inflace a nezaměstnanosti, celková situace na finančním trhu, příjmy a výdaje domácností či legislativní podmínky. [6]

Ve své analýze se nebudu zabývat celým pojistným trhem v ČR, ale pouze pěti největšími pojišťovnami domácího pojistného trhu, které mají největší podíl na celkovém předepsaném pojistném.

14.1. Předepsané pojistné

Dynamiku rozvoje pojistného trhu vyjadřuje růst hrubého předepsaného pojistného a je tak významným údajem výkonnosti každé komerční pojišťovny. Jde o pojistné, které je stanoveno na sjednané pojistné období. Pokud toto pojistné není splaceno ve stanovené době, pak pojištění zaniká a pojišťovně vzniká nárok na dlužné pojistné. Předepsané hrubé pojistné zahrnuje veškeré částky splatné dle pojistných smluv během účetního období, nezávisle na skutečnosti, zda se tyto částky vztahují zcela nebo zčásti k pozdějším účetním obdobím. Dle výše předepsaného pojistného se řadí komerční pojišťovny na pojistném trhu. V následující tabulce jsem seřadila pět největších pojišťoven, které působí na domácím

pojistném trhu. Informace o předepsaném pojistném jednotlivých pojišťoven jsem čerpala z rozvahy jednotlivých pojišťoven. [7]

Tabulka č. 1: Předepsané pojistné pěti největších pojišťoven v ČR za rok 2006 v tis. Kč

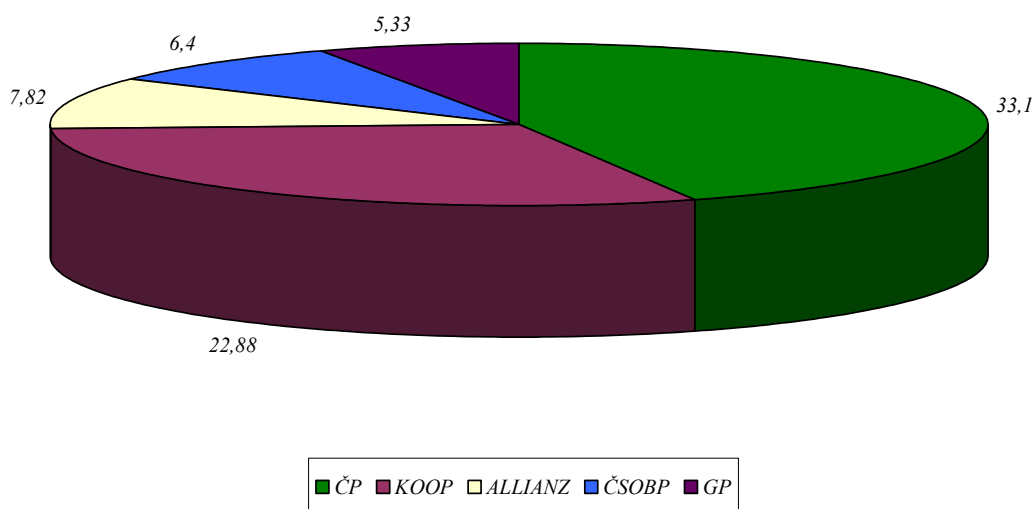
POJIŠŤOVNA	Životní pojištění v tis. Kč	v %	Neživotní pojištění v tis. Kč	v %	Celkem v tis. Kč	v %
Česká pojišťovna a.s.	13 207 558	28,06	26 459 685	36,35	39 667 243	33,10
Kooperativa pojišťovna, a.s.	6 272 375	13,33	21 155 008	29,06	27 427 383	22,88
Allianz pojišťovna, a.s.	2 142 420	4,55	7 230 797	9,93	9 373 217	7,82
ČSOB Pojišťovna, a.s.,	4 432 316	9,42	3 241 690	4,45	7 674 006	6,40
Generali Pojišťovna a.s.	1 964 694	4,17	4 423 383	6,08	6 388 077	5,33
Celkem	28 019 363	59,53	62 510 563	85,87	90 529 926	75,53

Zdroj: Vlastní zpracování dle [21]

Součet tržních podílů pěti největších pojišťoven domácího trhu na celkovém předepsaném pojistném činilo v roce 2006 téměř 76 %, v oblasti životního pojištění 60 % a v oblasti neživotního pojištění 86 %.

Převažující postavení na českém pojistném trhu si stále zachovává Česká pojišťovna s tržním podílem 33 %. V roce 2006 bylo celkové předepsané pojistné dle mezinárodních účetních standardů téměř 40 miliard korun českých. Tržní podíl na českém pojistném trhu z hlediska výše předepsaného pojistného činil v životním pojištění 28 % a v neživotním pojištění 36 %. Druhou největší pojišťovnou na českém trhu je Kooperativa, její podíl na celkovém předepsaném pojistném v ČR činil v roce 2006 více než 22 %. V životním pojištění dosáhla 13% a v neživotním pojištění 29 %. Mezi tři nejsilnější pojišťovny v ČR patří pojišťovna Allianz s podílem necelých 8 % na celkovém předepsaném pojistném, téměř 5 % v životním pojištění a 10 % v neživotním pojištění. Čtvrtou největší pojišťovnou v ČR je ČSOB pojišťovna, jejíž podíl na celkovém předepsaném pojistném činí necelých 7 %, v životním

pojištění téměř 10 % a v neživotním pojištění bezmála 5 %. Pátou největší pojišťovnou je pojišťovna Generali. Její podíl na celkovém předepsaném pojistném činil v roce 2006 více jak 5 %, v životním pojištění více než 4 % a v neživotním pojištění 6 %.

Graf 2: Podíl celkového předepsaného pojistného na trhu v roce 2006 vyjádřený v %
Zdroj: Vlastní zpracování

14.2. Pojistné plnění

Pojistné plnění je peněžitou náhradou pojišťovny klientovi po vzniku pojistné události na základě pojistné smlouvy. V případě životního pojištění jde o předem sjednanou pojistnou částku, která je vyplacena v každém případě. Na rozdíl neživotní pojištění, kde je výše pojistného plnění vypočítávána pojišťovnou, není jisté, zda dojde k pojistné události, na základě které se pojistné plnění poskytuje.

Náklady na pojistná plnění se účtují ve výši částek přiznaných k výplatě pojistných plnění ze zlikvidovaných pojistných událostí. Náklady na pojistná plnění v sobě také zahrnují externí a interní náklady pojišťovny spojené s likvidací pojistných událostí. O nákladech na pojistná plnění se účtuje v okamžiku ukončení likvidace pojistné události a stanovení výše plnění.

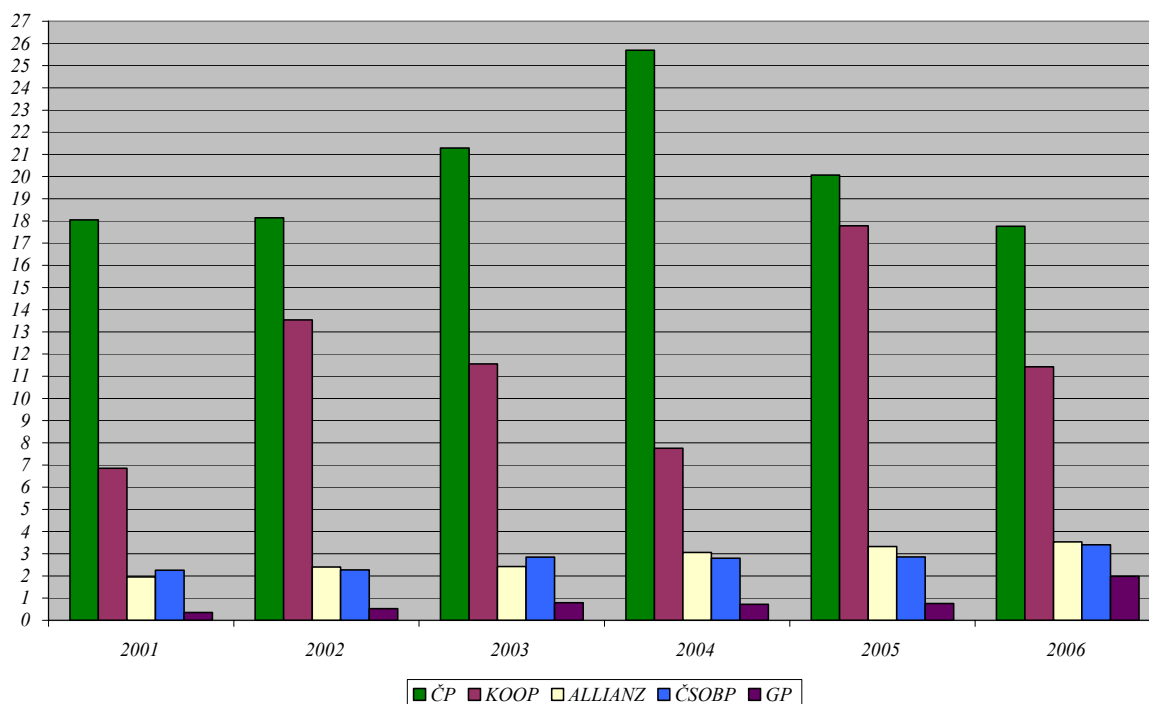
V následující tabulce jsem shrnula náklady na pojistná plnění vybraných pojišťoven za rok 2006 a to zvlášť pro životní a neživotní pojištění. Údaje o nákladech na pojistná plnění jsem získala z rozvahy jednotlivých pojišťoven na technickém účtu k životnímu a neživotnímu pojištění.

Tabulka č. 2: **Pojistné plnění vyplacené pojišťovnami v ČR za rok 2006 v tis. Kč**

POJIŠŤOVNA	Životní pojištění	Neživotní pojištění	Celkem
Česká pojišťovna a.s.	8 428 020	9 330 947	17 758 967
Kooperativa pojišťovna, a.s.	1 322 241	10 113 736	11 435 977
Allianz pojišťovna, a.s.	870 557	2 671 535	3 542 092
ČSOB Pojišťovna, a.s.	1 814 025	1 588 728	3 402 753
Generali Pojišťovna a.s.	289 910	1 697 836	1 987 746

Zdroj: Vlastní zpracování dle [22], [23], [24], [25], [26]

Jak je vidět z tabulky, vybrané pojišťovny zaplatily v roce 2006 více na neživotním pojištění než-li na životním pojištění. Je to způsobeno živelnými událostmi, které v průběhu roku 2006 nastaly. Jednalo se především o pojistné události spojené s velkým množstvím sněhu, které mělo také za následek jarní povodně a dále šlo o záplavy z přívalových dešťů.

Graf 3: Vývoj nákladů na pojistná plnění v letech 2001-2006

Zdroj: Vlastní zpracování dle [22], [23], [24], [25], [26]

Jak vyplývá z grafu, Česká pojišťovna vyplatila v roce 2006 výrazně méně na pojistném plnění než-li tomu bylo v roce 2004. Pojišťovna Kooperativa díky stále rostoucímu podílu na předepsaném pojistném, vyplatila v roce 2005 jen o něco méně na pojistném plnění, než ve stejném roce Česká pojišťovna. Allianz, ČSOB a Generali pojišťovna nepatrně stále zvyšují svůj podíl na trhu, což se také projevilo v nárůstu nákladů na pojistná plnění, ale nijak závratně.

14.3. Pojištěnost

Dalším významným ukazatelem rozvoje pojistného trhu je agregátní indikátor pojištěnosti, který vystihuje výkonnost pojistného trhu. Tento údaj charakterizuje poměr předepsaného pojistného k hrubému domácímu produktu v běžných cenách. Celková pojištěnost je dána

objemem souboru majetku, předmětů či osob, které je možné v daném území pojistit.

Pojištěnost je především ovlivněna:

- ekonomickou úrovní země,
- sociální politikou státu,
- přístupy ke krytí rizik či
- stanoviskem státu ke komerčnímu pojištění. [6]

Hrubý domácí produkt představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní. Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony. U netržních služeb je přidaná hodnota vyjádřena jako souhrn náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách. Pro potřeby sledování vývoje s vyloučením vlivu změn cen následuje převod do průměrných cen předchozího roku. [9]

V následující tabulce jsem shromáždila údaje o hrubém domácím produktu a předepsaném pojistném za roky 2001 až 2006. Spočítala jsem podíl předepsaného pojistného a HDP a tím jsem získala úroveň pojištěnosti za dané roky, která je uvedena v procentech.

Tabulka č. 3: Vývoj pojištěnosti vybraných pojišťoven v letech 2001-2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Předepsané pojistné, v mld. Kč	59,5	65,6	77,3	85,2	89,7	90,5
HDP, v mld. Kč	2 352,2	2 464,4	2 577,1	2 814,8	2 987,7	3 231,6
Pojištěnost v %	2,53	2,66	3,00	3,03	3,00	2,80

Zdroj: Vlastní zpracování dle [20], [22], [23], [24], [25], [26]

Pojištěnost je význačným ukazatelem vypovídajícím o rozvinutosti domácího pojistného trhu. I když pojištěnost v roce 2006 byla o něco menší než v předchozích třech letech, do budoucna se její hodnota bude zvyšovat s tím, jak bude obyvatelstvo v ČR bohatnout. S bohatnutím populace roste význam majetkových pojištění, protože lidé si začnou více chránit svůj rostoucí majetek. Zatím se hodnota pojištěnosti snižuje díky rychlému růstu HDP. Srovnání růstu HDP ve střední Evropě za roky 2001 až 2006 naleznete v příloze č.5. [19]

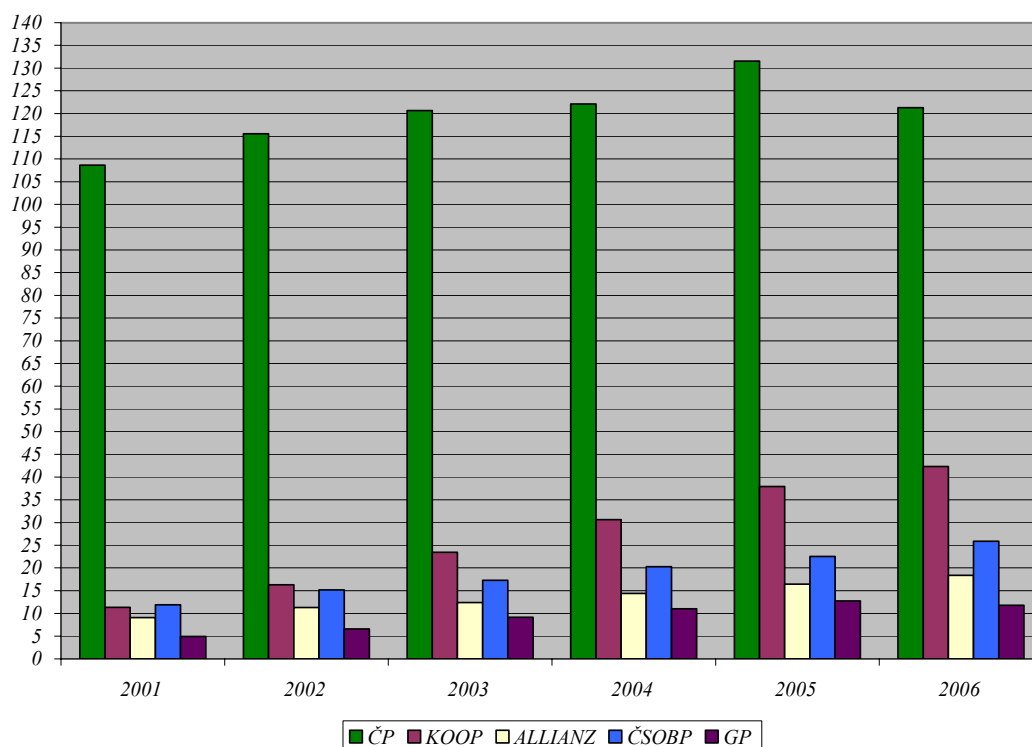
14.4. Aktiva a pasiva pojišťoven

Aktiva a pasiva jsou součástí rozvahy pojišťoven. Aktiva představují jejich majetek, se kterým musí nakládat takovým způsobem, aby byly v budoucnu schopny dostát svým závazkům vyplývajících z uzavřených pojistných smluv. Pasiva znázorňují zdroje krytí majetku pojišťoven.

Aktiva pojišťoven jsou kryta zejména technickými rezervami. Aktiva pojišťoven představují dlouhodobý nehmotný majetek, finanční umístění, finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, dlužníci, ostatní aktiva a přechodné účty aktiv. Nejvýznamnější položkou aktiv v bilanci pojišťoven je finanční umístění, které tvoří zhruba 80 % celkových aktiv. Z údajů finančního umístění jsou v aktivech pojišťoven nejvíce zastoupeny dluhové cenné papíry, dále akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem a depozita u finančních institucí. V souvislosti s rostoucím zájmem o investiční životní pojištění se zvýšil podíl položky finančního umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník.

Pasiva pojišťoven skládají se z vlastního kapitálu, technických rezerv, technických rezerv na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, z rezervy na ostatní rizika a ztráty, depozit při vlastním zajištění, věřitelů a přechodných účtů pasiv. Nejvýznamnější položkou ve struktuře pasiv pojišťoven jsou technické rezervy, které znázorňují pozdější závazky pojišťoven vyplývající z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, jejichž plnění je pravděpodobné nebo jisté, ale nejistá je jejich výše nebo okamžik, ke kterému vzniknou. Technické rezervy se vykazují v hrubé výši vč. podílu zajistitelů na technických rezervách a v čisté výši po odečtení podílu zajistitelů. Růst finančního umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, má také samozřejmě vliv na růst podílu rezervy životního pojištění na celkových pasivech.

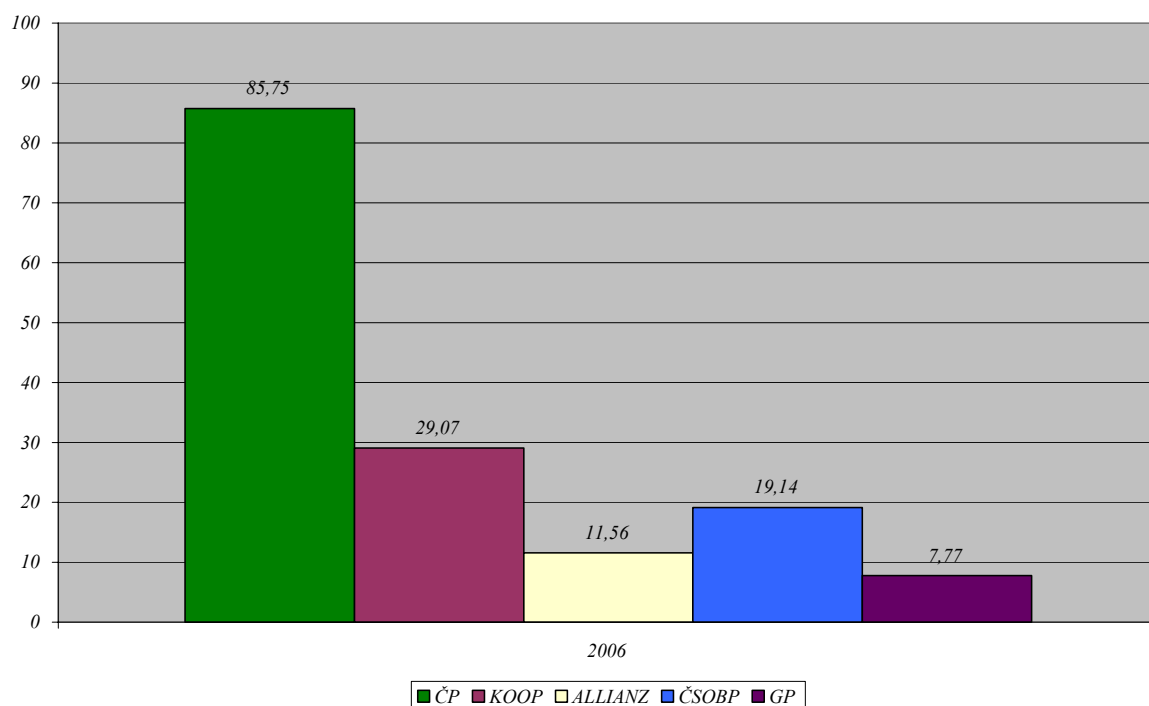
V následujícím grafu jsem shrnula vývoj bilanční sumy vybraných pojišťoven za roky 2001 až 2006.

Graf 4: Vývoj bilanční sumy v letech 2001-2006
Zdroj: Vlastní zpracování dle [22], [23], [24], [25], [26]

Jak ukazuje graf, tak celková bilanční suma pojišťoven rok od roku stoupá. Tento růst bilanční sumy souvisí se zvyšujícím se objemem předepsaného pojistného a také výší technických rezerv pojišťoven. Výjimku tvoří Česká pojišťovna, kde došlo k mírnému poklesu, především díky transakcím souvisejícím s prodejem majetkových účastí v ovládaných osobách, ale přesto bilanční suma České pojišťovny výrazně převyšuje ostatní pojišťovny.

Jak již bylo zmíněno výše, technické rezervy pojišťoven tvoří nejvýznamnější část pasiv pojišťoven, a proto i pro ně zvlášť jsem vytvořila graf pro rok 2006. V následném grafu jsem analyzovala podíl čisté výše technických rezerv na celkových pasivech, tedy bez rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník.

Graf 5: **Technické rezervy v mld. Kč vybraných pojišťoven v roce 2006**

Zdroj: Vlastní zpracování dle[22], [23], [24], [25], [26]

Jak je znatelné z grafu, nejvyšší hodnotu technických rezerv má Česká pojišťovna s 85 745 456 Kč. Poněkud nižší hodnotu technických rezerv má pojišťovna Kooperativa, jejich výše činí 29 071 885 Kč. Relativně objemné technické rezervy má i ČSOB pojišťovna, které činí 19 141 794 Kč. Allianz pojišťovna dosáhla technických rezerv ve výši 11 557 439 Kč a Generali pojišťovna ve výši 7 774 055 Kč.

14.6. Shrnutí hospodářských výsledků za rok 2006

V roce 2006 dosáhly pojišťovny nejvyšších čistých zisků za celou historii českého pojistného trhu. K rekordním hospodářským výsledkům přispělo především zvýšení kladného výsledku technického účtu k životnímu pojištění, ale také nárůst kladného výsledku technického účtu k neživotnímu pojištění.

Hospodářský výsledek byl významně ovlivněn jednorázovými výnosy z prodeje majetkových účastí. Vzhledem k dosaženým hospodářským výsledkům pojišťoven došlo také k meziročnímu zlepšení indikátorů ziskovosti a efektivnosti.

V následné tabulce jsem uspořádala rentabilitu k vlastnímu kapitálu a rentabilitu k aktivům za roky 2005 a 2006. I když rentabilita není jediným významným parametrem hodnocení efektivity podnikatelské činnosti, je to parametr svým způsobem cílový. Pro výpočet rentability jsem vycházela z rozvahy a výkazu zisku a ztrát jednotlivých pojišťoven.

Tabulka č. 4: Porovnání ukazatelů mezi roky 2005 a 2006

POJIŠŤOVNA	RoA v %		RoE v %	
	2005	2006	2005	2006
Česká pojišťovna a.s.	3,53	6,84	22,25	48,6
Kooperativa pojišťovna, a.s.	2,5	2,28	36,33	12,32
Allianz pojišťovna, a.s.	3,86	5,56	23,93	29,5
ČSOB Pojišťovna, a.s.	-1,59	2,58	-18,89	28,22
Generali Pojišťovna a.s.	3,91	3,61	31,72	27,62

Zdroj: Vlastní zpracování na základě vlastních výpočtů

V tabulce jsem porovnávala dva základní parametry rentability. Kde parametr RoE charakterizuje výnosnost investic vlastníků do pojišťovny. Při výpočtu této hodnoty jsem vycházela z čistého zisku, tj. zisku po zdanění, a z výše celkového vlastního kapitálu.

Vzorec pro výpočet rentability vlastního kapitálu: $RoE = \frac{\text{čistýzisk}}{\text{vlastníkapitál}} \times 100$.

Např. pro Českou pojišťovnu v roce 2006 je míra zhodnocení každé koruny, kterou vložili vlastníci do pojišťovny, 48,6 %.

Parametrem RoA jsem zhodnotila, jak je pojišťovna výnosná bez ohledu na to, zda-li vložený kapitál patří vlastníkůům či pochází z jiných zdrojů. Díky parametru RoA jsem schopna

posoudit, zda pojišťovna ve své podnikatelské činnosti dostatečně vydělává a do jaké míry je schopna svou činností zhodnotit veškeré, celkově vložené prostředky. Pro výpočet této hodnoty jsem potřebovala znát výši čistého zisku a velikost celkových aktiv.

Vzorec pro výpočet rentability aktiv: $RoA = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{celková aktiva}} \times 100$.

Např. míra zhodnocení každé koruny vložené do podnikání pro pojišťovnu Kooperativu za rok 2005 činí 36,33 %.

Česká pojišťovna a.s.

Česká pojišťovna patří mezi nejvíce ziskové společnosti ČR a zároveň je největším pojišťovacím ústavem na našem pojistném trhu. K 31.12.2006 spravovala více než 10 milionů pojistných smluv, což představovalo zhruba polovinu všech pojistných smluv v ČR. Česká pojišťovna dosáhla v roce 2006 rekordního zisku ve výši 8,3 miliardy Kč. Velký podíl na zisku měly především nadstandardní výsledky finančního umístění a jednorázové výnosy z prodeje některých aktiv, např. eBanky a podílu ve stavební spořitelně Modrá pyramida.

Kooperativa pojišťovna a.s.

Kooperativa pojišťovna jako jediná ze srovnávaných pojišťoven dokázala obhájit svůj tržní podíl na českém trhu i v roce 2006 a tak si opět upevnila postavení druhé největší pojišťovny v ČR. K 31.12.2006 vedla více než 3,6 milionu pojistných smluv. Náklady na pojistná plnění dospěly k obdobným výsledkům jako v roce 2002. Kooperativa i přes vysoký počet pojistných událostí dosáhla historicky vrcholného čistého zisku ve výši 964 milionů Kč.

Allianz pojišťovna, a.s.

Allianz pojišťovna patří mezi tři největší pojišťovny v neživotním pojištění na českém pojistném trhu. V oblasti životního pojištění dosáhla v roce 2006 obdobných výsledků jako pojišťovna Generali, což ji sesunulo na čtvrté místo v žebříčku pojišťoven v životním pojištění. K 31.12.2006 vedla 1,3 miliard pojistných smluv. Stejně jako předchozí zmiňované pojišťovny dosáhla Allianz pojišťovna v roce 2006 rekordního zisku ve výši 1,5 miliard Kč.

Přispělo k němu především dodržování strategie zaměřené na odbourávání neproduktivních nákladů a jejich důslednou kontrolu.

ČSOB Pojišťovna, a.s.

V roce 2006 upevnila ČSOB Pojišťovna své čtvrté místo mezi pojišťovnami v ČR a snížila tak odstup od třetího místa oproti minulému roku téměř o třetinu. Meziroční nárůst předepsaného pojistného byl pozitivně ovlivněn obzvláště vyšším prodejem produktů investičního životního pojištění typu Unit-linked. V neživotním pojištění klesla v žebříčku pojišťoven na šesté místo. K 31.12.2006 spravovala přes jeden milion pojistných smluv. Náklady na pojistná plnění vzrostly oproti plánu zejména z důvodu jarních povodní a dlouhého zimního období. Úspory v provozních nákladech a čerpání rezervy na závazky z technické úrokové míry vedly k zisku ve výši 668 milionů Kč.

Generali Pojišťovna a.s.

Generali Pojišťovna byla v roce 2006 pátou největší pojišťovnou na českém pojistném trhu a v oblasti neživotního pojištění se stala dokonce čtvrtou největší pojišťovnou. V životním pojištění patří mezi pojišťovny s nejvyšší dynamikou růstu. K 31.12.2006 spravovala celkem přes 950 tisíc pojistných smluv. Její náklady na pojistná plnění oproti předchozím rokům vzrostly více než dvojnásobně, ale nepřekročily kalkulovanou částku. Velkou část volného kapitálu investovala do státních dluhopisů, korunových eurobondů a termínovaných vkladů. Pojistně technické rezervy stanovuje tak, aby ve shodě s respektovanými pravidly pojistné matematiky mohly být dodrženy všechny závazky pojišťovny vůči klientům. Rezervy byly kryty kapitálovými investicemi. Pozitivní škodní průběh a vyvážená nákladová politika vedly za celkově obezřetného hospodaření k dosažení zisku ve výši 425,4 milionů Kč.

15. Závěr

Specifika účetnictví pojišťoven vycházejí především ze specifické podnikatelské činnosti pojišťoven. Významnou zvláštností účetnictví pojišťoven je dělení majetkových účtů. Ty se rozdělují na finanční umístění, které je výlučně kryto technickými rezervami a na ostatní majetek, se kterým může pojišťovna libovolně nakládat, například pronajímat ho či prodat. Další odlišnost vychází z předmětu podnikání, tj. z pojišťovací a zajišťovací činnosti a týká se pohledávek a závazků z přímého pojištění. Rovněž technické rezervy jsou doménou pojišťovnictví. Pojišťovny si je povinně vytvářejí samy a jsou součástí cizích zdrojů. Ojedinelostí je také dělení výsledkových účtů na technické a netechnické účty. Kdy technické účty obsahují náklady, které se přímo týkají pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťoven a dále se dělí na účty životního a neživotního pojištění. Netechnické účty zahrnují ostatní náklady, které se nepřímo vztahují k pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťoven. Jako další specifika lze například jmenovat vykazování solventnosti, regulace finančního umístění, placení pojistného předem, ohodnocení budoucích pojistných plnění atd.

Pojišťovny nepoužívají striktně stanovenou účtovou osnovu, ale pouze směrnou. Pro pojišťovny jsou závazná akorát čísla účtových tříd. Názvy účtů a očíslování skupin a účtů jsou zcela v kompetenci dané pojišťovny.

S rozvíjející se globalizací a s postupným odbouráváním hranic mezi státy, je stále intenzivnější úsilí o mezinárodní harmonizaci účetnictví. Jejím výsledkem by měla být pokud možno co nejucelenější úprava účetnictví ve všech státech. Hlavní důvodem je zajištění srovnatelnosti vykazovaných informací pro potřeby uživatelů účetních výkazů, jelikož tyto výkazy jsou mnohdy jediným nebo alespoň hlavním zdrojem informací o podniku, o jeho výkonnosti a o změnách ve finanční situaci.

Proces modernizace systému regulace účetnictví a výkaznictví v Evropě začal v roce 2000 vyhlášením harmonizační strategie. Nástrojem realizace harmonizace finančního účetnictví a výkaznictví byly zvoleny mezinárodní účetní standardy IAS/IFRS. Tyto standardy byly

vydávány IASC, který byl v roce 2001 restrukturalizován do nového orgánu IASB. Mezinárodní účetní standardy jsou světově nejrozsáhlejší formou harmonizace účetního výkaznictví a účetnictví. Nejsou však závazné, ale jsou pouze doporučením.

Český pojistný trh se vyvíjí v mírně růstovém trendu, což dokazuje objem předepsaného pojistného, který od roku 2001 stoupá. Pojistný trh se v České republice v roce 2006 rozvíjel příznivě. Tempo růstu předepsaného pojistného však nedosáhlo takové úrovně, aby se zvýšila celková pojištěnost a Česká republika se přiblížila průměrné úrovni tohoto ukazatele v Evropské unii. Ve srovnání s ostatními členskými státy Evropské unie zůstává Česká republika podílem pojistného na hrubém domácím produktu přibližně na polovině průměru. Přesto z desítky nových členů unie ji v tomto parametru překonalo pouze Slovinsko, Malta a Kypr.

Dopady Solventnosti II se promítnou do samotného řízení pojišťovny, ale také přístupu managementu k ucelenému řízení rizik. V některých odvětvích je oceňování a správa rizik již nyní na vynikající evropské úrovni. Jde například o rizikové zóny povodní využívané na základě geografického informačního systému. Pojišťovnictví v České republice je oborem, který je schopen nadále a vzhledem ke svému potenciálu ještě více než doposud přispívat ekonomickému rozvoji.

Seznam použité literatury

Odborné publikace, skripta

1. Kolektiv autorů, Vybrané kapitoly z pojišťovnictví. 1. vydání Praha: ČAP, 1996.
2. ČEJKOVÁ, V., VALOUCH, P. Účetnictví pojišťoven po vstupu do EU. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0953-8.
3. MELUCHOVÁ, J. Poistovníctvo a účtovníctvo poisťovní. 2. vydanie Bratislava: IURA EDITION, s.r.o., 2004. ISBN 80-89047-95-5.
4. CHMÁTALOVÁ, E., BOKŠOVÁ, J. Účetnictví pojišťoven, 1.vydání Praha: VŠE, 1996. ISBN 80-7079-187-X.
5. CIPRA, T. Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví, 1. vydání Praha: Ekopress 2002. ISBN 80- 86119-54-8.
6. DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 1.vyd. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67-X.
7. ČEJKOVÁ, V. Pojistný trh, 1. vydání Praha, GRADA Publishing, spol. s r.o., 2002. ISBN 80-247-0137-5.
8. International Financial Reporting Standards Bound Volume. London: IASB 2005. ISBN 1-904230-95-4.
9. International Financial Reporting Standards Bound Volume. London: IASB 2005. ISBN 1-904230-85-7.

Právní normy

10. Vyhláška č. 303/2004 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví

11. Vyhláška č. 502/2002 Sb.

12. Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví

Internetové stránky

13. <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/A52BC5BE-C9DC-4D64-8E5A-5C90D0635FB2/0/IAS32.pdf>

14. <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/339C384D-045B-47D7-AA8E-8D26DFA726FB/0/IAS39.pdf>

15. <http://www.iasplus.com/index.htm>, <http://www.iasb.org/Home.htm>,
<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/306B29E6-B540-4054-B7D8-C78630F5C567/0/IFRS4.pdf>

16. <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/8177F9A2-EB2F-45A3-BBF33DE7DCB13E1A/0/IFRS7.pdf>

17. http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/solvency/architecture_en.htm

18. http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/solvency/index_en.htm

19. Finanční noviny. ČAP: Pojištěnost je v ČR stále jen na půlce průměru EU [online].[cit. 28.4.2008]. Dostupné z:
<http://www.finance.cz/zpravy/finance/127292-cap-pojistenost-je-v-cr-stale-jen-na-pulce-prumeru-eu/>

20. Český statistický úřad. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO200804.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO200804.xls)
21. Česká asociace pojišťoven. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
<http://www.cap.cz/FileFromWSS.ashx?file=http://capsrv01/DOKUMENTY_02%2fSTAT_VZ2006_Individualni_Udaje.pdf>
22. Česká pojišťovna. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
<<http://www.ceskapojistovna.cz/vyrocni-zpravy.html>>
23. Kooperativa pojišťovna. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
<<http://www.koop.cz/cs/o-firme/hospodarske-vysledky/index.shtml>>
24. Allianz pojišťovna. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
<<http://www.allianz.cz/o-spolecnosti/o-spolecnosti/vyrocni-zprava/>>
25. ČSOB pojišťovna. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
<<http://www.csobpoj.cz/spolecnost/vyrocni-zpravy.htm>>
26. Generali pojišťovna. [online]. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z:
<<http://www.generali.cz/Portal/Redakce/glisys.nsf/Clanky/Spole%C4%8Dnost~V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy?Open&area=Spole%C4%8Dnost~V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy>>

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka č. 1: Předepsané pojistné pěti největších pojišťoven v ČR za rok 2006 v tis. Kč

Tabulka č. 2: Pojistné plnění vyplacené pojišťovnami v ČR za rok 2006 v tis. Kč

Tabulka č. 3: Vývoj pojištěnosti vybraných pojišťoven v letech 2001-2006

Tabulka č. 4: Porovnání ukazatelů mezi roky 2005 a 2006

Grafy

Graf 1: Poměrové ukazatele jednotlivých pojišťoven v roce 2006 vyjádřené v %

Graf 2: Podíl celkového předepsaného pojistného na trhu v roce 2006 vyjádřený v %

Graf 3: Vývoj nákladů na pojistná plnění v letech 2001-2006

Graf 4: Vývoj bilanční sumy v letech 2001-2006

Graf 5: Technické rezervy v mld. Kč vybraných pojišťoven v roce 2006

Seznam příloh

Příloha č. 1: Účetní zásady (2 strany)

Příloha č. 2: Směrná účtová osnova pro pojišťovny (2 strany)

Příloha č. 3: Uspořádání a označování položek rozvahy pojišťoven (4 strany)

Příloha č. 4: Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty (3 strany)

Příloha č. 5: Srovnání ukazatele HDP v % ve střední Evropě za roky 2001 až 2006 (1 strana)

Příloha č. 1: Účetní zásady

- **zásada vymezení účetní jednotky** – zaměření účetnictví na určitou organizační složku jako relativně uzavřeného celku, za který je účetnictví vedeno, a za který se sestavuje účetní závěrka. Účetní jednotkou nejsou jednotlivé pobočky pojišťoven, jak by se mohla zdát, ale jejich centrály.
- **Zásada nepřetržitosti trvání účetní jednotky** – souvisí s vedením účetnictví v obdobích po sobě následujících od vzniku až do zániku ÚJ.
- **Zásada nezávislosti jednotlivých účetních období** – ÚJ zaznamenává účetní případy do období s nímž časově a věcně souvisí. Účetním obdobím se rozumí kalendářní rok, za který se zjišťuje hospodářský výsledek. Kalendářní rok tvoří dvanáct po sobě jdoucích měsíců. Aby tato zásada byla dodržena, musí se náklady a výnosy časově rozlišovat.
- **Zásada objektivit účetních informací** – udává povinnost zaúčtovat všechny účetní případy a zápisy do účetního období, kterého se týkají, a to průkazným způsobem, tak aby účetnictví udávalo věrohodné a správné údaje o skutečnostech.
- **Zásada bilanční kontinuity** – znamená návaznost konečných zůstatků a počátečních stavů rozvahových účtů mezi jednotlivými účetními obdobími. V průběhu účetního období nelze měnit způsoby oceňování, postupy odpisování, postupy účtování, uspořádání a obsahové vymezení položek účetních závěrek.
- **Zásada oceňování majetku a závazků** – ovlivňuje správnost účetnictví a věrné zobrazení předmětu.
- **Zásada opatrnosti** – ÚJ musí promítnout do ocenění majetku a závazků v účetnictví a v účetní uzávěrce rizika, ztráty a znehodnocení, které jsou známy ÚJ při sestavování

uzávěrky. Aktiva a výnosy se nesmí nadhodnocovat, pasiva a náklady podhodnocovat. Tato zásada je promítnuta do účtové osnovy tvorbou rezerv a opravných položek.

- **Zásada zákazu kompenzace neboli vyrovnávání** – tato zásada vyplývá ze Zákona o účetnictví, který zakazuje vzájemné vyrovnávání aktiv a pasiv, nákladů a výnosů, nebo příjmu a výnosů.

Příloha č. 2: Směrná účtová osnova pro pojišťovny

Účtová třída 1 - Finanční umístění (investice)

Účtové skupiny:	Pozemky a stavby (nemovitosti)
	Finanční umístění v podnikatelských seskupeních
	Jiná finanční umístění
	Depozita při aktivním zajištění
	Finanční umístění v životním pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník

Účtová třída 2 - Majetek

Účtové skupiny:	Dlouhodobý nehmotný majetek
	Dlouhodobý hmotný majetek
	Pořízení majetku
	Hotovost na účtech u finančních institucí a hotovost v pokladně, jiný finanční majetek
	Ostatní aktiva

Účtová třída 3 - Pohledávky, závazky a přechodné účty

Účtové skupiny:	Pohledávky z operací přímého pojištění a z operací zajištění
	Ostatní pohledávky
	Závazky z operací přímého pojištění a z operací zajištění
	Zaměstnanci, zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění
	Ostatní závazky
	Zúčtování daní a dotací
	Přechodné účty aktiv a pasiv

Účtová třída 4 - Účty kapitálu a dlouhodobých závazků

Účtové skupiny:	Základní kapitál a kapitálové fondy
	Fondy ze zisku a hospodářský výsledek minulých účetních období
	Hospodářský výsledek
	Technické rezervy
	Rezervy na ostatní rizika a ztráty
	Depozita při pasivním zajištění
	Dlouhodobé závazky
	Financování pojištění odpovědnosti (Garanční fond Kanceláře)

Účtová třída 5 - Náklady

Účtové skupiny:	Technický účet k neživotnímu pojištění
	Technický účet k životnímu pojištění
	Netechnický účet
	Vnitropodnikové převody pojišťoven

Účtová třída 6 - Výnosy

Účtové skupiny:	Technický účet k neživotnímu pojištění
	Technický účet k životnímu pojištění
	Netechnický účet
	Vnitropodnikové převody pojišťoven

Účtová třída 7 - Závěrkové účty a podrozvahové účty

Účtové skupiny:	Účty rozvažné
	Účet zisku a ztráty
	Podrozvahové účty

Účtová třída 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví pojišťoven

Příloha č. 3: Uspořádání a označování položek rozvahy pojišťoven

AKTIVA

- A. Pohledávky za upsaný základní kapitál
- B. Dlouhodobý nehmotný majetek, z toho:
  - a) zřizovací výdaje
  - b) goodwill
- C. Finanční umístění (investice)
  - I. Pozemky a stavby (nemovitosti), z toho:
    - a) provozní nemovitosti
  - II. Finanční umístění v podnikatelských seskupeních
    - 1. Podíly v ovládaných osobách
    - 2. Dluhové cenné papíry vydané ovládanými osobami a půjčky těmto osobám
    - 3. Podíly s podstatným vlivem
    - 4. Dluhové cenné papíry vydané osobami, ve kterých má účetní jednotka podstatný vliv, a půjčky těmto osobám
  - III. Jiná finanční umístění
    - 1. Akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem, ostatní podíly
    - 2. Dluhové cenné papíry
    - 3. Finanční umístění v investičních sdruženích
    - 5. Ostatní půjčky
    - 6. Depozita u finančních institucí
    - 7. Ostatní finanční umístění
  - IV. Depozita při aktivním zajištění
- D. Finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník
- E. Dlužníci
  - (Pohledávky za
  - a) ovládanými osobami, a
  - b) osobami ve kterých má účetní jednotka podstatný vliv budou uvedeny odděleně jako podpoložka položek I., II. a III.)
  - I. Pohledávky z operací přímého pojištění
    - 1. pojistníci
    - 2. pojišťovací zprostředkovatelé
  - II. Pohledávky z operací zajištění

- III. Ostatní pohledávky
- F. Ostatní aktiva
  - I. Dlouhodobý hmotný majetek, jiný než pozemky a stavby (nemovitosti), a zásoby
  - II. Hotovost na účtech u finančních institucí a hotovost v pokladně
  - III. zrušena
  - IV. Jiná aktiva
- G. Přejícné účty aktiv
  - I. Naběhlé úroky a nájemné
  - II. Odložené pořizovací náklady na pojistné smlouvy, v tom odděleně:
    - a) v životním pojištění
    - b) v neživotním pojištění
  - III. Ostatní přejícné účty aktiv, z toho:
    - a) dohadné položky aktivní

AKTIVA CELKEM

PASIVA

- A. Vlastní kapitál
  - I. Základní kapitál, z toho:
    - a) změny základního kapitálu
      - vlastní akcie nebo vlastní zatímní listy, vlastní obchodní podíly (s
      - b) uvedením jejich jmenovité hodnoty, nebo nemají-li tuto hodnotu, s uvedením jejich účetní hodnoty)
  - II. Emisní ažio
  - III. Rezervní fond na nové ocenění
  - IV. Ostatní kapitálové fondy
  - V. Rezervní fond a ostatní fondy ze zisku
  - VI. Nerozdělený zisk minulých účetních období nebo neuhrazená ztráta minulých účetních období
  - VII. Zisk nebo ztráta běžného účetního období
- B. Podřízená pasiva
- C. Technické rezervy
  - 1. Rezerva na nezasloužené pojistné:
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů ....

- (-)
2. Rezerva pojistného životních pojištění:
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů .....
(-) .....
  3. Rezerva na pojistná plnění:
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů .....
(-) .....
  4. Rezerva na prémie a slevy:
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů .....
(-) .....
  5. Vyrovnávací rezerva
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů (-) .....
  6. Rezerva na splnění závazků z použité technické úrokové míry
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů .....
(-) .....
  7. Rezerva pojistného neživotních pojištění
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů .....
(-) .....
  8. Jiné technické rezervy:
    - a) hrubá výše X
    - b) podíl zajišťovatelů (-) .....
- D. Technická rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník
- a) hrubá výše X
  - b) podíl zajišťovatelů .....
(-) .....
- E. Rezervy na ostatní rizika a ztráty
1. Rezerva na důchody a podobné závazky
  2. Rezerva na daně

- 3. Ostatní rezervy
- F. Depozita při pasivním zajištění
- G. Věřitelé
  - (Závazky vůči
    - a) ovládaným osobám, a
    - b) osobám, ve kterých má účetní jednotka podstatný vliv budou uvedeny odděleně jako podpoložky následujících položek.)
  - I. Závazky z operací přímého pojištění
  - II. Závazky z operací zajištění
  - III. Výpůjčky zaručené dluhopisem, z toho:
    - a) směnitelné (konvertibilní) výpůjčky
  - IV. Závazky vůči finančním institucím
  - V. Ostatní závazky, z toho:
    - a) daňové závazky a závazky ze sociálního zabezpečení
  - VI. Garanční fond Kanceláře
- H. Přechodné účty pasiv
  - I. Výdaje příštích období a výnosy příštích období
  - II. Ostatní přechodné účty pasiv, z toho:
    - a) dohadné položky pasivní

PASIVA CELKEM

Příloha č. 4: Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty

I. Technický účet k neživotnímu pojištění			
1.	Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění:		
a)	předepsané hrubé pojistné	.....	X X
b)	pojistné postoupené zajišťovatelům (-)	.....	 X
c)	změna stavu hrubé výše rezervy na nezasloužené pojistné (+/-)	.....	X X
d)	změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišťovatelů (+/-)	.....	.....
2.	Převedené výnosy z finančního umístění (investic) z Netechnického účtu (položka III.6.)	X	X .....
3.	Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	X	X .....
4.	Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění:		
a)	náklady na pojistná plnění:		
aa)	hrubá výše	.....	X X
bb)	podíl zajišťovatelů (-)	.....	.....
b)	změna stavu rezervy na pojistná plnění:		
aa)	hrubá výše	.....	X X
bb)	podíl zajišťovatelů (-)	.....	.....
5.	Změna stavu ostatních technických rezerv, očištěné od zajištění (+/-)	X	X .....
6.	Prémie a slevy, očištěné od zajištění	X	X .....
7.	Čistá výše provozních nákladů:		
a)	pořizovací náklady na pojistné smlouvy	X	 X
b)	změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů (+/-)	X	 X
c)	správní režie	X	 X
d)	provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích (-)	X	.....
8.	Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	X	X .....
9.	Změna stavu vyrovnávací rezervy (+/-)	X	X .....
10.	Mezisoučet, zůstatek (výsledek) Technického účtu k neživotnímu pojištění (položka III.1.)	X	X .....
II. Technický účet k životnímu pojištění			
1.	Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění:		
a)	předepsané hrubé pojistné	X	.....

b)	pojistné postoupené zajišťovatelům(-)	X	.....	X
c)	změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, očištěná od zajištění (+/-)	X	.....	.....
2.	Výnosy z finančního umístění (investic):			
a)	výnosy z podílů se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob.....	X	.....	X
b)	výnosy z ostatního finančního umístění (investic), se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob....., v tom:	X	X	X
aa)	výnosy z pozemků a staveb (nemovitostí)	.....	X	X
bb)	výnosy z ostatních investic	.....	.....	X
c)	změny hodnoty finančního umístění (investic)	.....	.....	X
d)	výnosy z realizace finančního umístění (investic)	X	.....	.....
3.	Přírůstky hodnoty finančního umístění (investic)	X	X	.....
4.	Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	X	X	.....
5.	Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění:			
a)	náklady na pojistná plnění:			
aa)	hrubá výše	.....	X	X
bb)	podíl zajišťovatelů (-)	.....	.....	X
b)	změna stavu rezervy na pojistná plnění:			
aa)	hrubá výše	.....	X	X
bb)	podíl zajišťovatelů (-)	.....	.....	.....
6.	Změna stavu ostatních technických rezerv, očištěná od zajištění (+/-):			
a)	rezervy v životním pojištění:			
aa)	hrubá výše	.....	X	X
bb)	podíl zajišťovatelů (-)	.....	.....	X
b)	ostatní technické rezervy, očištěné od zajištění	X	.....	.....
7.	Prémie a slevy, očištěné od zajištění	X	X	.....
8.	Čistá výše provozních nákladů:			
a)	změny hodnoty finančního umístění (investic)	X	.....	X
b)	změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů (+/-)	X	.....	X
c)	správní režie	X	.....	X
d)	provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích (-)	X	.....	.....
9.	Náklady na finanční umístění (investice):			
a)	náklady na správu finančního umístění (investic), včetně úroků	X	.....	X

b)	změna hodnoty finančního umístění (investic)	X	.....	X
c)	náklady spojené s realizací finančního umístění (investic)	X	.....	.....
10.	Úbytky hodnoty finančního umístění (investic)	X	X	.....
11.	Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	X	X	.....
12.	Převod výnosů z finančního umístění (investic) na Netechnický účet (položka III.4.)	X	X	.....
13.	Mezisoučet, zůstatek (výsledek) Technického účtu k životnímu pojištění (položka III.2.)	X	X	.....
III. Netechnický účet				
1.	Výsledek Technického účtu k neživotnímu pojištění (položka I.10.)	X	X	.....
2.	Výsledek Technického účtu k životnímu pojištění (položka II.13.)	X	X	.....
3.	Výnosy z finančního umístění (investic):			
a)	výnosy z podílů se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob.....	X	.....	X
b)	výnosy z ostatního finančního umístění (investic), se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob....., v tom:	X	X	X
ab)	výnosy z pozemků a staveb nemovitostí	.....	X	X
bb)	výnosy z ostatních investic	.....	.....	X
c)	změny hodnoty finančního umístění (investic)	X	.....	X
d)	výnosy z realizace finančního umístění (investic)	X	.....	.....
4.	Převedené výnosy finančního umístění (investic) z Technického účtu k životnímu pojištění (položka II.12.)	X	.....	X
5.	Náklady na finanční umístění (investic):			
a)	náklady na správu finančního umístění (investic), včetně úroků	X	.....	X
b)	změny hodnoty finančního umístění (investic)	X	.....	X
c)	náklady spojené s realizací finančního umístění (investic)	X	.....	.....
6.	Převod výnosů z finančního umístění (investic) na Technický účet k neživotnímu pojištění (položka I.2.)	X	X	.....
7.	Ostatní výnosy	X	X	.....
8.	Ostatní náklady	X	X	.....
9.	Daň z příjmů z běžné činnosti	X	X	.....
10.	Zisk nebo ztráta z běžné činnosti po zdanění	X	X	.....

11.	Mimořádné náklady	X	X	.....
12.	Mimořádné výnosy	X	X	.....
13.	Mimořádný zisk nebo ztráta	X	X	.....
14.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti	X	X	.....
15.	Ostatní daně neuvedené v předcházejících položkách	X	X	.....
16.	Zisk nebo ztráta za účetní období	X	X	.....

Příloha č. 5: Srovnání ukazatele HDP v % ve střední Evropě za roky 2001 až 2006.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	2,5	1,9	3,6	4,6	6,4	6,4
Maďarsko	4,1	4,4	4,2	4,8	4,1	3,9
Polsko	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,1
Slovensko	3,2	4,1	4,2	5,4	6,0	8,3
Rakousko	0,8	0,9	1,1	2,4	2,0	3,1